

VAASAN YLIOPISTO

MARI BERGROTH

Kielikylpyperheet valokeilassa

Taustat ja odotukset

VAASAN YLIOPISTON JULKAISUJA

Selvityksiä ja raportteja 145

VAASA
2007

ESIPUHE

Vuonna 1987 Vaasassa alkanut ruotsin kielen kielikylpyopetus on kahdessakymmenessä vuodessa saavuttanut suuren suosion ja levinnyt eri puolille rannikkosuomea. Ensimmäisen kymmenen vuoden aikana kartoitettiin kielikylpylasten taustoja lähinnä ryhmittäin tutkimusprojektien taustatiedoiksi. Nämä tiedot koottiin ensimmäiseksi valtakunnalliseksi kartoitukseksi 1990-luvun alkupuolella. Kielikylpyopetuksen tarjonta on siitä lähtien tasaisesti kasvanut sekä paikallisesti että laajentunut entistä useammalle paikkakunnalle.

2000-luvun alussa Vaasan yliopiston Pohjoismaisten kielten laitos käynnisti laajan valtakunnallisen tutkimusprojektin, jossa yhdistetään laitoksen tutkimusprofiilit ammattikielinen viestintä ja monikielisyys. Tämän *Kielikylpy – kognitio ja interaktio* – projektin ensimmäisessä vaiheessa tehtiin valtakunnallinen kielikylpykartoitus perheille suunnatun kyselylomakkeen avulla. Tämä raportti selvittää kartoituksen tuloksia.

Kartoitusprosessin eri vaiheissa ovat olleet mukana lähes kaikki Pohjoismaisten kielten laitoksen ammatikielten ja monikielisuuden tutkijat. Kartoituksen tieteellisinä johtajina toimivat alkuvaiheessa professori Christer Laurén, professori Marianne Nordman sekä FT Margareta Södergård ja sittemmin professori Siv Björklund ja FT Karita Mård-Miettinen. FM Minna Levälahti, FM Hanna Snellman ja FM Veera Puro-aho ovat osallistuneet kartoitusvastausten työstämiseen. FL Mari Bergroth on ansiokkaasti tarkastellut kartoituksen tuloksia ja laatinut niistä tämän raportin.

Kartoituksen mahdollisti taloudellisesti Vaasan yliopiston tutkimusmäärärahan saaminen projektia varten. Haluamme osoittaa kiitoksemme kaikille kartoitusprosessiin osallistuneille osapuolille. Erityisesti haluamme kiittää niitä kielikylpyperheitä, jotka ovat vastanneet kartoituskyselyyn ja täten mahdollistaneet valtakunnallisen kielikylpytilanteen selvittämisen.

Vaasassa 27.9.2007

Siv Björklund

Karita Mård-Miettinen

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE.....	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuksen kohderyhmä	6
1.2 Vastaukset.....	7
2 VANHEMPIEN KIELIKYLPYÄ KOSKEVAT ASEENTEET JA ODOTUKSET ...	9
2.1 Kielikylvyn valitsemisen ajankohta	9
2.2 Kielikylvyn valintaan vaikuttaneet tekijät.....	10
2.3 Kielikylvyn valmistautuminen.....	12
2.4 Vanhempien odotukset lasten ruotsin kielen taidosta	13
2.4.1 Ruotsin kielen taito päiväkodin jälkeen.....	14
2.4.2 Ruotsin kielen taito peruskoulun jälkeen.....	14
2.5 Yhteenveto	15
3 KIELIKYLPYLASTEN KIELELLINEN JA SOSIAALINEN TAUSTA	17
3.1 Kielikylvyn aloittamisikä.....	18
3.2 Kielikylvyvanhempien koulutustaso	19
3.3 Kielikylvyvanhempien ammattialat	22
3.4 Yhteenveto	25
4 KIELIKYLPYLASTEN ARKI KOTONA	26
4.1 Yleiskuva kielellisistä toiminnoista.....	26
4.2 Suomenkielisten kirjojen ja lehtien lukeminen.....	30
4.3 Suomenkielisten ohjelmien katsominen ja kuunteleminen.....	35
4.4 Suomenkielinen laulaminen, loruttelu ja pelaaminen	38
4.5 Kielelliset toiminnot muulla kuin suomen kielellä	39
4.6 Yhteenveto	44
5 RUOTSIN KIELI ENNEN KIELIKYLPYÄ	46
5.1 Ruotsin kielen taidot ennen kielikylvyä	46
5.2 Ruotsinkieliset ohjelmat	48
5.3 Kontaktit ruotsinkielisiin ihmisiin.....	50
5.4 Yhteenveto	54
6.1 Helsinki.....	55
6.2 Espoo, Kauniainen ja Vantaa (EKV)	56
6.3 Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Porvoo, Sipoo ja Turku (UuT)	56
6.4 Kokkola, Pietarsaari ja Vaasa (Pohj).....	57
LÄHTEET	59
LIITTEET: Taulukot.....	61

1 JOHDANTO

Vuonna 2007 juhlistetaan kielikylvyn 20-vuotista taivalta Suomessa. Ensimmäinen Suomen oloihin sovellettu ruotsin kielen kielikylvyohjelma alkoi Vaasassa syksyllä 1987. Kielikylvy on päiväkodissa alkava opetusohjelma, joka jatkuu peruskoulun päättymiseen asti. Ohjelmassa korostuu luonnollinen tapa omaksua kieltä käyttämällä sitä mielekkäässä kommunikaatiossa aidossa kommunikaatiotilanteessa. Kielikylvyn alkuperämaan Kanadan kielikylvyä uudistettiin Suomessa mm. aloittamalla äidinkielen opetus varhaisemmassa vaiheessa ja pyrkimällä kaksikielisyyden sijaan toiminnalliseen monikielisyyteen. Tämän lisäksi Suomen kielikylvyyn haettiin toimivia didaktisia ratkaisuja Katalonian kielikylvystä. Sittenkin tämä Vaasan mallin mukainen kielikylvy on levinnyt myös muualle Suomeen suosion ja kysynnän kasvaessa. (Buss & Mård 1999: 9–20, Laurén 2006).

Tässä julkaisussa keskitytään varhaiseen täydelliseen ruotsin kielen kielikylvyyn, joka tarkoittaa, että päiväkodissa 100 % toiminnasta tapahtuu ruotsin kielellä suomenkielille lapsille. Peruskoulussa suomen kielen osuus opetuskielenä nousee ja opetusohjelmaan tulee mukaan myös muita kieliä. Kielikylvyn alussa ei lapsilta vaadita ruotsin kielen kielitaitoja, ja kielikylvyopettaja huomioi puheessaan lasten senhetkisen kielitaidon tason. Kielikylvyopettaja ymmärtää myös suomea ja lapset saavat käyttää suomea, mutta kielikylvyopettaja puhuu vain ruotsia lapsille. Kielikylvy on vapaaehtoinen ohjelma, jonka vanhemmat valitsevat lapselleen. Vanhemmat ovat siis tietoisesti valinneet kielikylvyn ja ovat usein kiinnostuneet kielikylvystä ja lastensa kielenoppimisesta. (Buss & Mård 1999: 9–20).

Kodin rooli onkin keskeinen niin kielikylvyn tulosten tarkastelussa kuin kielikylvyn jatkuvassa kehittämisessä. Tämän vuoksi on tärkeä ymmärtää mitkä vanhemmat valitsevat lapsilleen kielikylvyn Suomessa ja mitä he siltä odottavat. Edeltävät suomalaiset tutkimukset ovat 90-luvun alkupuolelta ja näitä tutkimuksia on julkaistu kielikylvyä käsittelevissä opinnäytetöissä ja artikkeleissa (kts esim. Björklund 1996, Mård 1994a ja 1994b; 2002 ja Vesterbacka 1991). Kielikylvyissä aloitti tuolloin vain melko

pieni määrä lapsia vuosittain, kunnes se alkoi levitä voimakkaasti 1990-luvun puolivälissä. 2000-luvulla on kielikylpy vakiintunut usealle paikkakunnalle ja useaan päiväkotiin. Uusi koko maan kielikylvyn kattava kartoitus on siis tarpeellinen ajankohtaisen kuvan muodostamiseksi.

Vaasan yliopiston Pohjoismaisten kielten laitos teki syksyllä 2004 valtakunnallisen kartoituksen, jonka tavoitteena oli selvittää millainen sosiaalinen ja kielellinen tausta päiväkodissa aloittavilla kielikylpylapsilla on. Kielikylvyn tavoitteena on alusta alkaen ollut olla kaikille lapsille avoin ohjelma siten, ettei lapsilla tarvitse olla erityistä kielellistä lahjakkuutta eikä perheen sosiaalinen tausta vaikuta kielikylpyyn osallistumiseen. Kodin ja päiväkodin tai koulun yhteisvastuullisuus lasten kasvattajina on kuitenkin tunnustettu, ja *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa* (2005: 31) puhutaankin kasvatuskumppanuudesta. Kumppanuudella viitataan vanhempien ja päiväkodin henkilöstön tietoiseen yhteistyöhön, jotta lapsen kasvamista, kehittymistä ja oppimista tuetaan parhaalla tavalla. Kasvatuskumppanuus koskee myös kielikylpyä, jossa tälle yhteistyölle asetaan selkeä lisätehtävä: ”Kielikylvyssä tulee yhdessä vanhempien kanssa turvata lapsen oman äidinkielen ikätasoinen kehittyminen” (*Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet* 2005: 41). Tämä kielikylvylle ominainen lisätehtävä ei kuitenkaan vaadi vanhemmilta mitään erityisiä taitoja tai valmiuksia.

1.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Syksyllä 2004 Vaasan yliopisto lähetti kyselylomakkeen sellaisille vanhemmille, joiden lapsi aloitti tuolloin kielikylvyssä. Syksyllä 2005 kyselylomake lähetettiin vielä kahteen päiväkotiin. Yhdessä päiväkodissa tutkimuksen viivästymisen johtui tutkimuslupaan liittyvistä kysymyksistä, ja toisessa perustettiin syksyllä 2005 uusi ryhmä lapsille, jotka olivat syksyllä 2004 jääneet paikallisessa kielikylpysisäännotossa ilman paikkaa. Kaikki 14 ruotsin kielen kielikylpyä tarjoavaa paikkakuntaa ovat edustettuna tutkimuksessa.

1.2 Vastaukset

Vastauksia palautettiin yhteensä 276 kappaletta, ja vastausprosentti oli tyydyttävä (59,6 %). Kyselyvastaukset on jaettu tässä raportissa neljään ryhmään kielikylvy-päiväkodin sijainnin mukaan. Helsinki (lyhenne Hki) muodostaa oman ryhmänsä 69 vastauksella. Muu pääkaupunkiseutu eli Espoo, Kauniainen ja Vantaa (EKV) muodostavat oman ryhmänsä 64 vastauksella. Turku sekä Uudenmaan kunnat Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Porvoo ja Sipoo muodostavat yhden ryhmän (UuT). Tältä alueelta on vastauksia saatu 77. Pohjanmaan kaupungit Kokkola, Pietarsaari ja Vaasa muodostavat neljännen ryhmän (Pohj), ja vastauksia tältä alueelta on 66. Vastausten jakaminen alueittain mahdollistaa vertailun eri alueiden kesken, mutta raportissa esitetään myös koko maan kattava kokonaiskuva kielikylvystä.

Taulukko 1. Palautetut kyselylomakkeet alueittain.

Kielikylvy-paikkakunnat	Palautetut vastaukset
<i>Hki</i> = Helsinki	69
<i>EKV</i> = Espoo, Kauniainen ja Vantaa	64
<i>UuT</i> = Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Porvoo, Sipoo, Turku	77
<i>Pohj</i> = Kokkola, Pietarsaari, Vaasa	66
<i>Yhteensä</i>	276

Kielikylpyvanhemmille lähetetty kyselylomake koostui neljästä osa-alueesta. Ensimmäisessä osiossa kysyttiin perheen sosiaalisesta taustasta ja kotona puhutuista kielistä. Toisessa osiossa tiedusteltiin perheen kielellisistä toiminnoista keskittyen lukemiseen, laulamiseen, katsomiseen, kuuntelemiseen ja pelaamiseen. Kolmannessa osiossa pyydettiin vanhempia kertomaan miksi he valitsivat kielikylvyn lapselleen ja mitä he kielikylvyltä odottavat. Viimeisessä osiossa kartoitettiin kielikylpylasten kontaktia ruotsin kieleen ennen kielikylvyn aloittamista.

Kyselylomakkeen vastaukset on käsitelty nimettöminä. Vastaukset on koodattu niin, että yksi lapsi vastaa yhtä koodia. Vastausten analysoinnissa lähtökohtana on siis aina ollut yksittäinen lapsi eikä kokonainen perhe, vaikka perheessä olisi syksyllä 2004 aloittanut useampi lapsi kielikylvyssä. Raportin sisältö seuraa kyselylomakkeen rakennetta ja vastauksia havainnollistetaan kuvioilla ja taulukoilla. Kuvioden 4–13 tiedot löytyvät taulukkomuodossa raportin liitteessä.

2 VANHEMPIEN KIELIKYLPYÄ KOSKEVAT ASENTEET JA ODOTUKSET

Kyselylomakkeen kolmas osio käsitteli kielikylvyn valintaan vaikuttaneita tekijöitä ja niitä odotuksia, joita vanhemmilla on kielikylpyä kohtaan. Kyselylomakkeen kysymykset olivat avoimia, joten vastaukset käsitellään tässä luvussa laadullisesti, eikä niitä esitellä taulukoissa.

2.1 Kielikylvyn valitsemisen ajankohta

Kielikylpy vaatii koko perheen sitoutumista kielikylpyohjelmaan päiväkodista peruskoulun loppuun asti. Voidaan siis olettaa, että kielikylpy valitaan harkinnan jälkeen. Kielikylpyvanhemmat saivatkin kyselylomakkeessa vastata milloin ja miksi he valitsivat lapselleen kielikylvyn.

Tavallisin mainittu ajankohta kielikylvyn valitsemiseen oli keväällä 2004, kun päiväkotipaikan hakeminen tuli perheille ajankohtaiseksi. Monet perheistä kertoivat valinneensa kielikylvyn noin vuosi ennen kielikylvyn aloittamista. Osa vanhemmista on kuitenkin tehnyt päätöksen jo aikaisemmin ja useat vanhemmat toteavat, että kielikylpy valittiin jo lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana. Tämä voi olla osoitus vanhempien kiinnostuksesta kielikylpyä kohtaan. Ensimmäisenä elinvuotena tehty päätös varsinkin Etelä-Suomessa voi tosin johtua siitä, että päätöksen teko on siellä ajankohtaista aikaisemmin, koska kielikylpy voidaan aloittaa jo kolmevuotiaana.

Sisarusperheissä päätös nuoremman sisaruksen kielikylvystä tehtiin valittaessa kielikylpy vanhemmalle sisarukselle. Sisaruksen kielikylpyvalinnan seuraaminen on tavallista varsinkin Pohjanmaalla, jossa niiden lasten osuus, joilla on sisarus kielikylvyssä on suurin. Muutamissa perheissä päätös kielikylvyn osallistumisesta tehtiin jo ennen lapsen syntymää, mikä kertoo osaltaan siitä, että vanhemmat ovat olleet tietoisia kielikylvystä ennen kuin se on ollut ajankohtaista heidän omalla kohdallaan. Näiden

vanhempien osuus on suurin Pohjanmaalla, josta Suomessa tarjottava kielikylpy on lähtöisin.

Vastauksista löytyy myös yksittäisiä poikkeavia syitä, joissa korostetaan, että päätös kielikylvystä tehtiin kun siihen tuli mahdollisuus esimerkiksi kielikylpypaikkakunnalle muuton kautta tai kun kielikylpypaikka saatiin pitkällisen jonottamisen jälkeen.

2.2 Kielikylvyn valintaan vaikuttaneet tekijät

Vanhemmat saivat kertoa miksi he valitsivat kielikylvyn lapsilleen. Vanhempien vastauksissa näkyy useasti omakohtaiset kokemukset kielitaidon tarpeesta kaksikielisillä paikkakunnilla. Paikkakunnan kaksikielisyys nouseekin esiin useissa vastauksissa keskeisenä tekijänä kielikylvyn valitsemiseen. Muita tärkeitä syitä kielikylvyn valintaan ovat esimerkiksi kielenoppimisen luonnollisuus kielikylvyssä, kielikylvyn opetusmenetelmät ja tuttavien hyvät kokemukset kielikylvystä. Alla olevissa kappaleissa ryhmitellään vanhempien mainitsemat tekijät eri osa-alueisiin.

Kielenoppimisen helppous

Vanhemmat haluavat kielenoppimisen olevan mahdollisimman helppoa lapsilleen ja tämä näkyy myös kyselylomakkeessa annetuissa vastauksissa. Kielenoppimisen nähdään helpottuvan, kun lapsilla on mahdollisuus tutustua uuteen kieleen jo varhaisessa vaiheessa. Vastauksissaan vanhemmat painottavat nimenomaan luonnollista kontaktia uuteen kieleen ja kielenoppimisen automaattisuutta. Vanhemmat haluavat, että lapset tottuvat kieleen ja uskaltavat kommunikoida uudella kielellään. Myös kielikylvyn tavoitteena oleva monikielisyys kiinnostaa vanhempia ja he toteavatkin, että myös muiden kielten oppiminen helpottuu, kun matkassa on jo yksi uusi kieli.

Osalla lapsista on ollut yhteys ruotsin kieleen aikaisemmin esimerkiksi sukulaisten tai aikaisemman päivähoidon kautta ja kielikylvyn toivotaan ylläpitävän jo olemassa olevaa kielitaitoa. Muutamassa perheessä koettiin, että lapsi on kielellisesti lahjakas ja tätä

lahjakkuutta haluttiin tukea kielikylvyn kautta. Kielenoppiminen kielikylvyssä painottuu varsinkin Helsingin alueen vanhempien vastauksissa.

Ihmisiin ja kulttuuriin tutustuminen

Monille perheistä kielikylpy merkitsee mahdollisuutta pitää yhteyksiä ruotsinkielisiin sukulaisiin tai kaksikielisen paikkakunnan ruotsinkielisiin asukkaisiin. Osa vanhemmista haluaa myös tutustuttaa lapset suomenruotsalaiseen kulttuuriin tai opettaa lapsia ymmärtämään suvun suomenruotsalaisia perinteitä. Muutamat perheet kokevat kielikylvyn avartavan lasten ymmärtämystä eri kulttuureille yleisesti ja toteavat, että kielikylpy opettaa lapsia arvostamaan erilaisuutta.

Kielitaidon hyöty koulutuksessa ja työelämässä

Kulttuurin ymmärtämisen ja arvostamisen lisäksi on suurella osalla vanhemmista mielessään lähinnä instrumentaaliset eli erilaiset hyötysyyt kielikylvyn valitsemiselle. Kielten osaamisen tärkeyttä korostetaan useissa vastauksissa. Vanhemmat kokevat, että kielikylvyn kautta hankittu kaksikielisyys tai ainakin vahva kielitaito on hyödyksi tulevaisuuden opinnoissa ja työmarkkinoilla. Monet vanhemmat vastasivatkin lyhyesti, että kielikylpy valittiin, koska kielten oppiminen on tärkeää.

Kielikylvyn edut opetusohjelmana

Kielikylpy koetaan vanhempien vastauksissa tutkittuna ja turvallisena yleissivistävänä opetusohjelmana. Kielikylvyssä käytettyjä opetusmenetelmiä pidetään monipuolisina ja onnistuneina. Myös kielikylpyryhmien pysyvät ryhmät ja pienet ryhmäkoot houkuttelivat vanhempia. Vanhemmat kokivat myös, että heillä on kielikylvyssä suurempi mahdollisuus osallistua lasten kasvatukseen kuin perinteisessä opetuksessa.

Kielikylpykehut ja kokemukset

Useat vanhemmat kertovat valinneensa kielikylvyn lapsilleen, koska ystävät ja tuttavat ovat kehunneet sitä. Samoin vanhempien sisarusten kokemukset kielikylvyssä ovat olleet valinnan perusteena monissa perheissä nuoremman sisaruksen kohdalla. Joissakin perheissä kielikylpy on valittu, koska lapsen ystävä on myös aloittanut kielikylvyssä tai lapsi on itse halunnut valita kielikylvyn. Perheissä myös vanhempien omat kontaktit ja kokemukset ruotsin kielestä ja kielenoppimisesta ovat motivoineet heitä valitsemaan kielikylvyn lapsilleen. Osa vanhemmista on itse aikoinaan käynyt koulua tai opiskellut joskus ruotsiksi ja he haluavat antaa saman elämyksen myös lapsilleen. Toiset vanhemmat taas harmittelevat, etteivät he koskaan ole itse saaneet samanlaista mahdollisuutta ja haluavat siksi antaa sen nyt lapselleen. Muutama vanhemmista elättelee myös toivoa, että he itse oppisivat hieman ruotsia lastensa kielikylvyn kautta.

Käytännön syyt

Muutamit vanhemmista luettelivat käytännön syitä kielikylvyn valinnalle. Kielikylpy-päiväkodin läheinen sijainti on ollut osassa perheitä ratkaiseva tekijä. Joissain perheissä kielikylpy tuli vaihtoehdoksi muuton kautta ja joissain perheissä edellisen päiväkodin suljettua valittiin uudeksi päiväkodiksi kielikylvypäiväkoti. Muutamit perheet valitsivat kielikylvyn, koska paikkakunnalla oli siihen hyvä mahdollisuus. Jotkut vanhemmat kokivat kielikylvyn hyväksi vaihtoehdoksi, koska lapsi ei halunnut mennä ruotsinkieliseen päiväkotiin. Yhdessä perheessä nähtiin kielikylpy myös valmentautumisena ruotsinkieliseen peruskouluun.

2.3 Kielikylvyn valmistautuminen

Kyselylomakkeessa pyydettiin vanhempia kertomaan ovatko he valmistelleet lasta kielikylvyn ennen kielikylvyn alkua ja kuinka he ovat siinä tapauksessa toimineet. Suurin osa vanhemmista, n. 70 %, ilmoittaa, etteivät he ole valmentaneet lastaan kielikylvyn aloittamiseen millään tavoin.

Vanhemmat, jotka ovat valmentaneet lastansa kielikylpyyn, ovat kertoneet lapsilleen kielikylvystä ja keskustelleet lapsen kanssa aiheesta kotona. Monet vanhemmista ovat kertoneet lapselleen, että päiväkodin henkilökunta puhuu ruotsia, mutta ymmärtää myös suomea. Kielikylvyn aloittaminen onkin antanut monille vanhemmille tilaisuuden kiinnittää lapsen huomio siihen, että ihmiset voivat puhua eri kieliä. Vanhemmat ovat myös korostaneet lapselleen, ettei heidän alussa tarvitse ymmärtää tai puhua ruotsia, mutta että he vähitellen kuitenkin oppivat kieltä. Näin vanhemmat ovat luoneet lapselle turvallisen tunteen, vaikka kielikylvypäiväkodissa käytetäänkin lapselle vierasta kieltä. Vastauksissaan vanhemmat kertovat painottaneensa, että eri kielten osaaminen on sekä hyödyllistä että hauskaa.

Kielikylvykokemuksia on lapsille jaettu vastausten mukaan myös vanhempien sisarus-ten toimesta, jotka ovat jo osallistuneet kielikylvypetukseen. Myös tutustumiskäynneillä tulevaan päiväkotiin on saatu kokemuseräistä tietoa kielikylvystä. Kielikylvyn aloittamisesta on myös keskusteltu Kristiina Lähteen (2002) *Erkki menee kielikylpyyn* -kirjan avulla.

Muutama vanhemmista kertoo valmistelleensa lastansa myös kielellisesti. Nämä vanhemmat ovat opettaneet lapsellensa ruotsinkielisiä sanoja, lukeneet ruotsinkielisiä kirjoja, katselleet ruotsinkielisiä tv-ohjelmia ja kuunnelleet ruotsinkielistä musiikkia. Ruotsin kieleen on tutustuttu myös ruotsinkielisten sukulaisten ja ystävien kautta ja matkustamalla Ruotsissa.

2.4 Vanhempien odotukset lasten ruotsin kielen taidosta

Kyselylomakkeessa vanhempia pyydettiin kuvailemaan minkälaisen ruotsin kielen taidon he odottavat lastensa saavuttavan päiväkodin ja peruskoulun jälkeen. Vastauksissa toivottiin vanhempien kuvailevan sekä produktiivisia että reseptiivisiä taitoja eli sitä kuinka hyvin he odottavat lastensa tuottavan ja ymmärtävän kieltä. Vaihtoehdot *puhuu* ja *ymmärtää* esiteltiin suluissa kysymyksen jälkeen. Vanhempien vastaukset vaihtelivat muutamasta sanasta pidempiin kuvauksiin.

2.4.1 Ruotsin kielen taito päiväkodin jälkeen

Vastausten perusteella vanhemmilla ei ole selkeästi määriteltyjä odotuksia ruotsin kielen taidoista päiväkodin jälkeen. Monet vanhemmista ovatkin vain tyytyneet kopiaimaan tai alleviivaamaan kysymyksessä annetut vaihtoehdot *puhuu* ja *ymmärtää* ilman tarkempaa kuvausta määrästä ja laadusta. Ne vanhemmat, jotka ovat määrittelleet odotuksensa lapsen kielitaidosta tarkemmin toivovat lapsen ymmärtävän kielikylpy-päiväkodin arkitilanteissa käytettävää kieltä tyydyttävästi tai hyvin. Vanhemmat ovat kokeneet tärkeäksi, että lapsi ymmärtää ruotsia niin paljon, että hän voi huoletta jatkaa kielikylpyä peruskoulussa. Vanhempien kielelliset odotukset päiväkodin jälkeen ovat osittain hyvin erilaisia. Osa vanhemmista toivoo, että lapsi oppii ymmärtämään muutamia sanoja tai fraaseja, kun taas osa toivoo, että lapsi ymmärtää kieltä erittäin hyvin tai jopa saavuttaa äidinkielenomaisen tason ymmärtämisessä.

Vanhempien odotukset kielen tuottamisen suhteen päiväkodin jälkeen ovat hyvin samankaltaisia kuin odotukset ymmärtämisen suhteen. Vanhemmat toivovat, että lapsi osaa puhua vähän ruotsia. Vanhemmat haluavat, että lapsi pystyy selviytymään arkipäivän tilanteista ja että hän uskaltavat käyttää ruotsia, vaikka kielitaito ei vielä olisi-kaan täysin kehittynyt. Muutamat vanhemmat painottavat, että he haluavat lapsensa osaavan vastata ruotsiksi, jos häneltä kysytään jotain ruotsiksi. Monille vanhemmille on tärkeää, että kielen tuottaminen on sen tasoista, että lapsi voi jatkaa kielikylpyä peruskoulussa. Vanhempien odotukset vaihtelevat muutamien sanojen tuottamisesta lauseiden muodostamiseen ja hyvään puhumistaitoon.

Muutamat vanhemmat ovat ilmoittaneet varsinaisen kielitaidon tason lisäksi, että kielikylpypäiväkodissa lapsi tutustuu kieleen. Lapsen positiivinen asenne kielikylpyyn ja ruotsin kielen käyttämiseen on tärkeä tavoite näille vanhemmille.

2.4.2 Ruotsin kielen taito peruskoulun jälkeen

Vanhempia pyydettiin kertomaan odotuksistaan lapsen kielitaidon suhteen kielikyllyn päätyttyä eli peruskoulun jälkeen. Tässä vaiheessa lapset osaavat myös lukea ja kirjoit-

taa, joten vanhempia muistutettiin kysymyksessä kielitaidon eri osa-alueista: puhuminen, kirjoittaminen, lukeminen ja kuunteleminen. Monet vanhemmat ovat kuitenkin kuvailleet kielitaitoa yhdistäen nämä osa-alueet vastauksessaan. Osassa vastauksista kerrotaan vain vanhempien odottavan, että lapsi osaa peruskoulun jälkeen ruotsia kaikilla osa-alueilla ilman tarkempaa erittelyä.

Suurin osa vanhemmista kertoo uskovansa, että lapsi saavuttaa hyvän kielitaidon niin reseptiivisissä kuin produktiivisissa taidoissa. Lapsen odotetaan selviävän arkipäivän puhetilanteissa, hänen oletetaan pystyvän lukemaan vaikeuksitta ruotsinkielisiä lehtiä ja kirjoja ja kirjoittamaan ruotsinkielistä tekstiä. Lapselta odotetaan sellaista toiminnallista kielitaitoa, että hän selviää eri tilanteista ruotsin kielellä niin kotimaassa kuin esimerkiksi lomamatkoilla Ruotsissa. Reseptiivisiltä taidoilta odotetaan paljon, ja vanhemmat uskovatkin, että lapsi ymmärtää lähes kaiken kuulemansa.

Kielikylpyvanhemmat ovat myös vertailleet odotuksiaan kielikylvyssä saatavasta kielitaidosta perinteisessä koulun ruotsin kielen opetuksessa saatavaan kielitaitoon. Suuremman sanavaraston lisäksi vanhemmat odottavat, että kielikylvyssä saavutetaan valmius käyttää kieltä ja lapsesta kielen käyttäminen on luonnollista, eikä sitä pelätä.

Suurin osa vanhemmista odottaa siis hyvää kielitaitoa. Vastauksissa näkyy kuitenkin vaihtelua niin, että suurin osa vanhemmista odottaa reseptiivisten taitojen olevan hyvät, mutta muutamat vanhemmat eivät odota hyvää kielitaitoa produktiivisten kielitaitojen kohdalla. Muutamat vanhemmat odottavat lapsensa saavuttavan vain tyydyttävän taidon ruotsin kielessä. Vastaavasti löytyy vastausten joukosta muutamia odotuksia, joissa lapsen toivotaan saavuttavan täydellinen kaksikielisyys. Näiden lasten odotetaan saavuttavan äidinkieleltään ruotsinkielisiä vastaava kielitaito.

2.5 Yhteenveto

Tämän kartoituksen perusteella kielikylpy voidaan valita joko tietoisien harkinnan jälkeen pitkälti ennen kuin kielikylvyn aloittaminen on perheen kohdalla ajankohtaista tai

vastaavasti voi valinta olla kiinni sattumanvaraisista tapahtumista. Kielikylvyn valintaan johtaneet syyt ovat moninaisia ja vaihtelevat taloudellisista hyötysyistä kulttuurillisen moninaisuuden arvostamiseen.

Kartoitus osoitti, että vanhemmat eivät erityisesti valmenna lapsiaan kielikylvyn. Kielikylvyssä saavutettavalta kielitaidolta odotetaan lähinnä kykyä selviytyä ruotsinkielistä arkipäivän tilanteista.

3 KIELIKYLPYLASTEN KIELELLINEN JA SOSIAALINEN TAUSTA

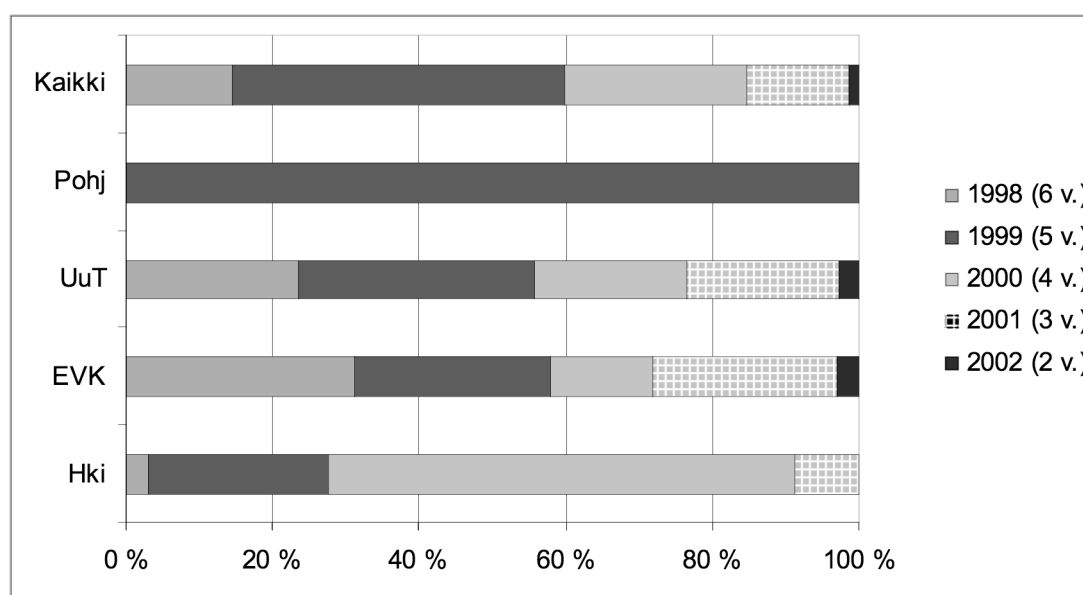
Kyselylomakkeen ensimmäisessä osiossa kysyttiin lasten kielellisestä ja sosiaalisesta taustasta. Kysymykset käsittelivät lasten ikää, sukupuolta ja kotikuntaa, sisarusten määrää ja lapsen kotona käytettäviä kieliä. Vanhempien koulutus, ammatit ja työtehtävät kuuluivat myös ensimmäisen osion kysymyksiin. Lisäksi vanhempia pyydettiin kertomaan lapsen kielikylypyä edeltävistä hoitopaikoista ja näissä käytetyistä kielistä.

Tähän tutkimukseen osallistuneiden kielikylypylasten perheet ovat selvästi suomenkielisiä kaikilla niillä alueilla, joissa järjestetään kielikylypyä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kaikki perheenjäsenet puhuivat vain suomea kielikylypylapsen kanssa. Vastausten joukosta löytyy kuitenkin myös muutamia perheitä, joissa joku perheenjäsen käyttää muuta kuin suomen kieltä kotona. Useimmiten kielikylypylasten kaksi- tai monikielisissä kodeissa käytetään suomea ja ruotsia, niin, että suomen osuus on kuitenkin vallitseva. Kielikylylyn kannalta on kiintoisaa huomata, että muutamissa täysin suomenkielisissä perheissä tulevan kielikylypylapsen vanhempi sisarus käyttää myös ruotsia. Näissä perheissä tämä vanhempi sisarus on ollut kielikylyvyssä. Ruotsin lisäksi mainitaan vastauksissa myös muita kieliä, kuten esimerkiksi englanti, saksa ja venäjä. Kaksi- tai monikieliset perheet ovat kuitenkin selkeä vähemmistö vastanneiden joukossa. Vastausten perusteella voidaan siis todeta, että Suomessa kielikylypyyn osallistuvat lapset ovat kielellisesti samanlaisista oloista.

Ruotsin kielen kielikylypylasten homogeeninen kielitausta Suomessa poikkeaa kielikylylyn alkuperämaasta Kanadasta, jossa kielikylypyyn on viime vuosina lisääntyvässä määrin osallistunut myös maahanmuuttajalapsia, joille kielikylypykieli ei ole toinen vaan kolmas kieli (Swain & Lapkin 2005: 171). Lapsilla ei siis Kanadan kielikylyvyssä enää ole välttämättä yhteistä äidinkieltä, mikä perinteisesti on ollut yksi kielikylylyn peruspilareita (Buss & Mård 1999: 13).

3.1 Kielikylvyn aloittamisikä

Kielikylpy voidaan Suomessa aloittaa 3–6 vuotiaana. Kolmen vuoden ikää suositellaan varhaisimmaksi aloitusiäksi, koska lapsi on tuolloin jo omaksunut äidinkiellensä (McLaughlin 1984). Vuonna 2004 kielikylvyn aloittaneet olivat 2–6 vuotiaita, eli aloitusikä vaihteli suuresti (katso kuvio 1).

Kuvio 1. Vuonna 2004 kielikylvyssä aloittaneiden syntymävuosi ja ikä alueittain.

Valtakunnallisella tasolla tavallisin kielikylvyn aloitusikä oli 5 vuotta tai 4 vuotta. Alle kolmevuotiaana kielikylvyn aloitti vain pieni osa, mutta kolmevuotiaana aloittaminen oli vastausten mukaan lähes yhtä tavallista kuin kuusivuotiaana aloittaminen.

Eri alueilla on toisistaan poikkeavat aloitusiät. Pohjanmaalla kaikki kyselyyn osallistuneet lapset ovat aloittaneet kielikylvyn 5-vuotiaana. Tämä selittyy sillä, että Pohjanmaalla kielikylvypyy haetaan sinä vuonna kun lapsi täyttää 5 vuotta. Myös Helsingissä kielikylvyn aloitusikä on melko yhtenäinen. Neljävuotiaana kielikylvyn aloitti Helsingissä 63,8 % ja viisivuotiaana 24,6 % lapsista. Pohjanmaalla ja Helsingissä ei kielikylvypy vuonna 2004 aloittanut kaksivuotiaita lapsia.

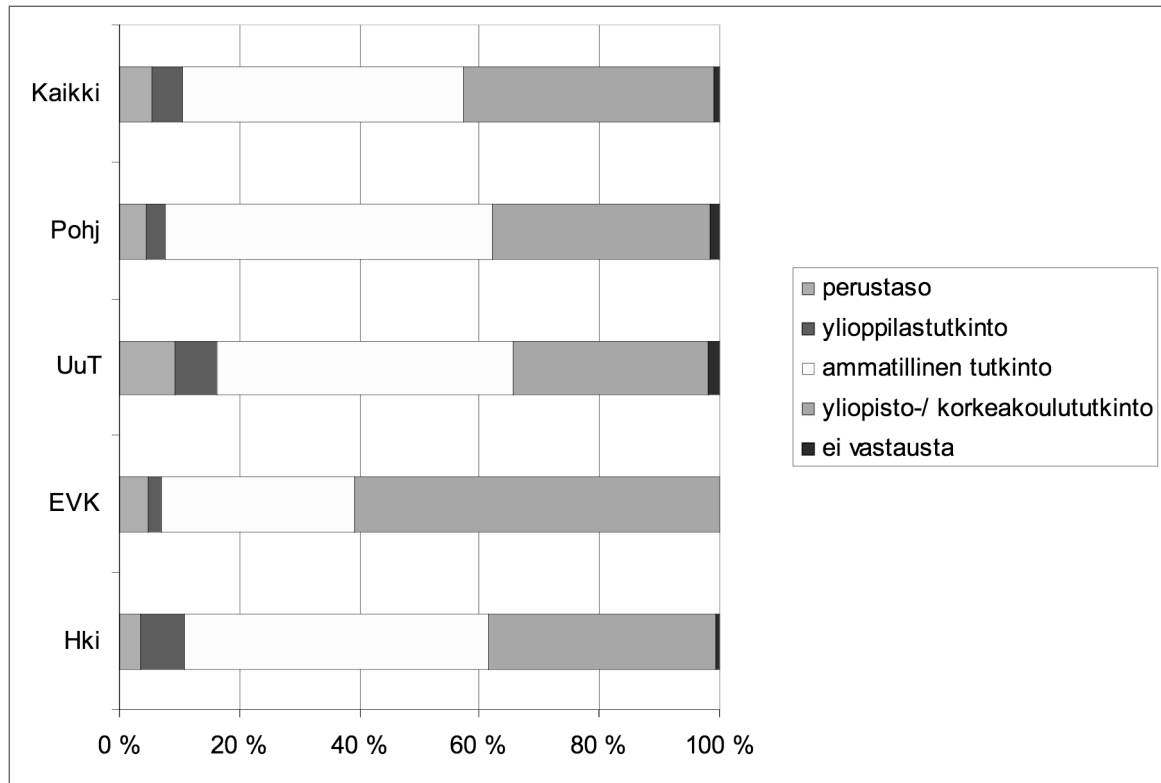
EKV ja UuT eroavat Helsingistä ja Pohjanmaasta, koska näillä alueilla ei ole yhtä tai kahta selkeää aloitusikää, vaan aloitusikä voi olla 2–6 vuotta. Alueella EKV on eniten kuusivuotiaana aloittaneita (31,2 %), mutta samalla myös kolmevuotiaana aloittaneiden määrä on lähes yhtä suuri (25 %). Neljävuotiaiden osuus on sen sijaan pienempi kuin muiden ikäryhmien (14,1 %). Alueella UuT on taas viisivuotiaana aloittaneiden suurin, ja muiden ikäryhmien osuus on melko tasainen. Alle kolmevuotiaana aloittaneiden osuus on pieni sekä EKV:n (3,1 %), että UuT:n alueella (2,6 %). Aloitusiän vaihtelut selittyvät sisarusryhmillä eli samassa ryhmässä voi olla eri-ikäisiä lapsia. Ryhmiin otetaan uusia lapsia sitä mukaan kuin paikkoja vapautuu vanhempien lasten siirtyessä kouluun (Buss & Mård 1999).

Suurin osa kyselyyn vastanneista lapsista oli ennen kielikylpyä osallistunut suomenkieliseen päivähoitoon ja vain muutamalla lapsella oli ennestään kokemusta kaksikielisestä tai muunkielisestä hoidosta. Näiden hoitokausien pituudet vaihtelivat kahdesta kuukaudesta neljään vuoteen.

3.2 Kielikylpyvanhempien koulutustaso

Kyselylomakkeessa vanhempia pyydettiin ilmoittamaan omaa koulutusta vastaava taso valitsemalla se neljästä vaihtoehdosta: 1) peruskoulu-, kansakoulu-, kansalaiskoulu-, ja/tai keskikoulututkinto; 2) ylioppilastutkinto; 3) ammatillinen tutkinto; ja 4) yliopisto- tai korkeakoulututkinto. Vanhempia pyydettiin lisäksi ilmoittamaan tutkintonimikkeenä. Yo-merkonomin tutkinto on alla olevissa taulukoissa laskettu ammatilliseksi tutkinnoksi johdonmukaisuuden vuoksi, vaikka osa vanhemmista on merkinnyt sen ylioppilastutkinnoksi. Vanhempien vastaukset esitellään kuviossa 2.

Yhteensä 10,6 % vanhemmista ilmoittaa perustason tai ylioppilastutkinnon olevan heidän ainoa koulutuksensa. Näiden koulutusten osuus on vähäisintä EKV:n (7 %) lisäksi Pohjanmaalla (7,5 %). Perustason koulutuksen ja ylioppilastutkinnon osuudet ovat korkeampia alueella UuT (16,2 %) kuin muilla alueilla.

Kuvio 2. Kielikyöpyvanhempien suorittamat tutkinnot alueittain.

Kielikyöpyvanhemmista on suurin osa (88,6 %) suorittanut joko ammatillisen tutkinnon tai korkeakoulututkinnon. Ammatillinen tutkinto on yleisempi kuin korkeakoulututkinto kaikilla muilla alueilla paitsi EKV:n alueella. Tällä alueella korkeakoulututkinto on lähes 30 prosenttiyksikköä tavallisempi kuin ammatillinen tutkinto. Alueen EKV koulutusjakauma kuvaa alueen normaalia koulutustasoa, eikä siten ole tyypillinen ainoastaan kielikyöpyvanhemmille. Kauniainen ja Espoo olivat koulutustasoltaan korkeimmat kunnat Suomessa vuonna 2004 ja Kauniainen johti tilastoa myös korkeakoulutettujen määrässä (Äikäs 2006: 3). Ammatillinen tutkinto on tavallisin Pohjanmaalla (54,5 %) ja harvinaisin EKV:ssa (32 %) kun taas korkeakoulututkinto on tavallisin EKV:ssa (60,9 %) ja harvinaisin UuT:ssa (32,5 %). (Katso taulukko 2.)

Taulukko 2. Kielikylpyvanhempien koulutus prosentteina alueittain.

	perustaso	ylioppilastutkinto	ammattillinen tutkinto	yliopisto-/ korkeakoulututkinto	ei vastausta
Hki	3,6	7,2	50,7	37,7	0,7
EVK	4,7	2,3	32	60,9	0
UuT	9,1	7,1	49,4	32,5	1,9
Pohj	4,5	3	54,5	36,4	1,5
Kaikki	5,5	5,1	46,7	41,9	1

Verrattuna koko väestön koulutustasoon (*Suomen tilastollinen vuosikirja 2004*) ovat kielikylpyvanhemmat korkeasti koulutettuja. Koko väestöstä 24,2 % on suorittanut korkeakoulututkinnon, kun taas kyselylomakkeen vastausten mukaan kielikylvyssä korkeakoulututkinto on 41,9 %:lla vanhemmista. Tämä vertailu ei kuitenkaan sellaisenaan ole mielekäs, koska koko väestöön lasketaan kuuluvaksi kaikki 15 vuotta täyttäneet kansalaiset. Kyselylomakkeessa ei kysytty vanhempien ikää, joten soveltuvan vertailuryhmän löytäminen on vaikeaa. Vertaillessa kielikylpyvanhempia ikäryhmiin 25–44 tasoittuu ero kielikylpyvanhempien ja muun väestön välillä. Tämän ikäryhmän kansalaisista on 37,7 %:lla korkeakoulututkinto (STV 2004).

Eri kielikylpyalueiden vertailu tähän ikäryhmään (25–44) paljastaa, että Pohjanmaalla ja UuT:ssa korkeakoulutettujen määrä on kansallista keskiarvoa vähäisempi ja Helsingissä se on sama kuin kansallinen keskiarvo. EVK:n alueella ovat kielikylpyvanhemmat taas kansallista keskiarvoa huomattavasti korkeammin koulutettuja, mikä heijastelee alueen yleistä koulutusjakaamaa. Näin ollen voidaan todeta, että Suomessa kielikylpyvanhempien joukossa ei korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus ole poikkeavan suuri.

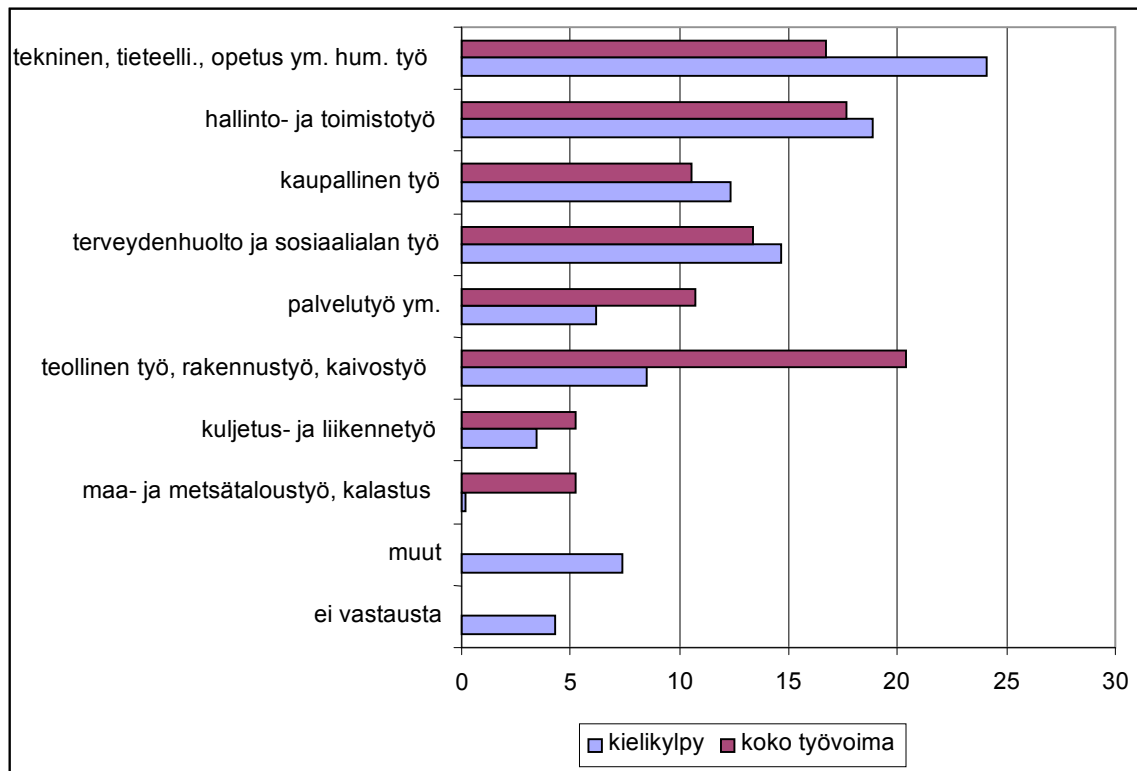
1990-luvun alussa tehdyssä vastaavassa tutkimuksessa oli korkeakoulututkinnon omaavien vanhempien osuus suurempi kuin 2004 tehdyssä kyselyssä. Tuolloin korkeakoulutettuja oli 49,8 %. (Mård 1994). Yksi syy korkeakoulutettujen osuuden laskemiseen voi olla kielikylvyn vakiintuminen opetusohjelmaksi eri puolilla Suomea näiden kymmenen vuoden aikana. Kanadassa on pohdittu, että yksi syy korkeakoulutettujen suureen osuuteen ensimmäisiä kielikylpyryhmiä tarkastellessa voi johtua ohjelmien uutuudesta (Hart

& Lapkin 1998: 330). Kielikylvyn ollessa jo arkipäiväisempi osa koulutusjärjestelmää leviää kiinnostus tasaisesti myös muiden vanhempien keskuudessa. Hartin ja Lapkinin kanadalaiset tutkimukset eivät tosin yksiselitteisesti tue tätä olettamusta, vaan korkeakoulutetut vanhemmat ovat edelleen yliedustettuina kanadalaisessa kielikylvyssä. Tärkeä tutkimustulos heidän mielestään on kuitenkin se, että vanhempien korkeakoulututkinto ei ole edellytys kielikylvyssä menestymiselle. He toteavatkin, että alemman tutkinnon omaavien kielikylpyvanhempien lapset selviytyvät yhtä hyvin kielikylvyssä kuin korkeakoulutettujen vanhempien lapset. Tämä tutkimustulos saa tukea myös katalonialaisesta kielikylvystä. Kataloniassa kielikylpyyn osallistuu runsaasti alemman sosiaalisen taustan omaavia vanhempia, mutta kielikylvyssä saavutettavat tulokset ovat kuitenkin hyviä (Arenas i Sampera 1994: 24). Ohjelman uutuuden lisäksi myös päiväkodin sijainti voi vaikuttaa siihen millaiset vanhemmat valitsevat lapselleen kielikylvyn. Vaasassa kielikylpylasten vanhempien koulutustaso nousi, kun kielikylpyä alettiin järjestää myös kaupungin keskustassa (Mård 1994a: 42).

3.3 Kielikylpyvanhempien ammattialat

Kielikylpyvanhemmista peräti 92,6 % ilmoittaa käyvänsä ansiotyössä. Työtä tekevien vanhempien osuus on siis kielikylvyssä korkea. Kyselylomakkeessa pyydettiin vanhempia ilmoittamaan ammattinsa ja kuvaamaan lyhyesti työtehtäviään. Kuviossa 3 kuvataan mitä ammatteja kielikylpyvanhemmillä on.

Kielikylpyvanhempien ammattialat jakaantuvat eri sektoreille melko tasaisesti. Vertailuna on käytetty Tilastokeskuksen (2005) julkaisussa *Työvoiman koulutus ja ammatit 1997–2003* esitettyjä prosenttilukuja vuoden 2003 ammattijakaumasta. Tilastokeskuksen jakaumaan on kielikylpyvanhempien kohdalla lisätty kohta ”muut”, johon kuuluvat kotiäidit, opiskelijat ja ne yrittäjät, jotka eivät ole tarkentaneet yrityksensä toimialaa.

Kuvio 3. Kielikylpyvanhempien ammatit verrattuna Suomen koko työvoimaan (Tilastokeskus 2005: 73).

Lähes neljännes kielikylpyvanhemmista (24,1 %) työskentelee teknisessä, tieteellisessä, opetus- ym. humanistisessa tehtävissä. Tilastokeskuksen luokituksen mukaan tähän ryhmään kuuluvat teknillinen, kemian, fysiikan ja biologian ala, opetusala sekä toimittaja, taide, viihde, kirjasto, uskonnollinen ja lainopillinen työ. Verrattuna koko väestöön on tämä ryhmä suhteessa hieman suurempi kielikylpyvanhempien keskuudessa kuin valtakunnallisella tasolla (katso taulukko 3). Yksi selittävä tekijä voi olla, että tämän alan ammatit ovat kiinteässä yhteydessä kulttuuriin tieteen, taiteen ja koulutuksen kautta ja siten vanhemmat arvostavat kielitaitoa ja näkevät sen hyödyllisyyden omassa arkipäivässään. Ammattinimikkeisiin ja työtehtäviin sisältyy tämän alan kielikylpyvanhemmilla esimerkiksi useita tutkijoita ja opettajia, it-alan konsultteja ja vastuuhenkilöitä sekä muutamia toimittajia ja tanssijoita. Työtehtäviin kuuluu useasti koordinointi, jossa hyvät ja monikieliset kommunikaatiotaidot ovat tarpeellisia.

Taulukko 3. Kielikylpyvanhempien ammattialat prosentteina.

	Kielikylpy	Koko työvoima	Erotus
ei vastausta	4,3		4,3
muut	7,4		7,4
maa- ja metsätaloustyö, kalastus	0,2	5,2	-5
kuljetus- ja liikennetyö	3,4	5,2	-1,8
teollinen työ, rakennustyö, kaivostyö	8,5	20,4	-11,9
palvelutyö ym.	6,2	10,7	-4,5
terveydenhuolto ja sosiaalialan työ	14,7	13,4	1,3
kaupallinen työ	12,3	10,5	1,8
hallinto- ja toimistotyö	18,9	17,7	1,2
tekninen, tieteelli., opetus ym. hum. työ	24,1	16,7	7,4

Muita mainittavia eroja valtakunnalliseen tasoon on palvelutyön, teollisen työn, rakennustyön ja kaivostyön sekä maa- ja metsätaloustyön ja kalastuksen pienempi osuus kielikylpyvanhempien keskuudessa kuin valtakunnallisilla työmarkkinoilla. Maa- ja metsätalouden vähäinen osuus selittyy kielikylvyn keskittymisellä kaupunkeihin, mutta palvelutyön ja teollisen työn vähyydelle ei löydy selkeää syytä. Palvelutyöhön kuuluvat Tilastokeskuksen luokituksen mukaan esim. vartiointi ja suojelutyö, majoitusliiketyö, tarjoilu- ja siivoustyö sekä kauneudenhoitotyö. Teolliseen työhön laskee Tilastokeskus puolestaan kuuluvan esim. rakennustyön, ompelutyön, konepajatyön, graafisen työn ja elintarviketyön. Kielikylpy valitaan useasti vanhempien omien kielikokemusten perusteella (ks. kappale 2.2) ja voikin olla, että näissä työryhmissä ei monikielisyyttä koeta niin keskeiseksi työtehtävistä suoriutumisessa. Tällaisen tulkinnan varmentamiseen tarvittaisiin kuitenkin lisätutkimuksia, joissa kartoitettaisiin yleisesti eri ammattiryhmien edustajien suhtautumista kieliin, kielenopiskelun tarpeellisuuteen ja kielitaidon hankkimiseen eri koulutusvalintojen kautta. Toinen mahdollinen selitys voi löytyä kielikylpypäiväkodin sijainnista, sillä eri kaupunginosien välillä voi olla eroja asukkaiden ammateissa ja työtehtävissä (Mård 1994a: 42). Näiden ammattityöryhmien edustajina on kielikylpyvanhemmissa esim. parturi-kampaajia, kokkeja, ilmastointiasentajia, graafisia suunnittelijoita ja kokoojia.

Hallinto- ja toimistotyö, kaupallinen työ sekä terveydenhuolto- ja sosiaali-alan työ vastaavat valtakunnallista tasoa ollen hieman yleisempiä kielikylpyvanhempien keskuudessa kuin työmarkkinoilla kokonaisuutena. Näiden ammattiryhmien edustajia löytyy kielikylvyssä esim. osastosihteerinä, ostoassistenttina, myyjinä, pankkitoimihenkilöinä ja sairaanhoitajina. Kuljetus- ja liikennetyö puolestaan oli hieman valtakunnallista tasoa harvinaisempi, mutta kielikylpyvanhempien joukosta löytyy mm. kuorma-auton kuljettajia ja autonkuljettajia. Kielikylpyvanhemmista 7,4 % edustaa ryhmää *muut* ja on siten ryhmänä suurempi kuin esim. palvelutyön ja kuljetustyön edustajat. Tämä kuvastaa kielikylpyvanhempien elämäntilannetta, eli osalla vanhemmista on vielä opinnot kesken tai jompikumpi vanhemmista hoitaa perheen nuorempia lapsia kotona.

3.4 Yhteenveto

Vuonna 2004 kielikylvyssä aloittaneet lapset ovat kielelliseltä taustaltaan lähes poikkeuksetta suomenkielisiä. Kielikylvyssä aloittavien lasten ikä vaihtelee 2–6 vuoden välillä ja tavallisin aloitusikä on viisivuotiaana. Kielikylpylasten vanhemmista suurin osa on suorittanut ammatillisen tutkinnon tai korkeakoulututkinnon. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus vaihtelee alueittain, mutta vastaa keskimäärin kansallista tasoa. Tavallisimmat ammattialat kielikylpyvanhempien keskuudessa ovat tekninen, tieteellinen, opetus ym. humanistinen työ sekä hallinto- ja toimistotyö.

4 KIELIKYLPYLASTEN ARKI KOTONA

Kielikylvyn alussa lapset ovat useimmiten 4–5-vuotiaita ja suurin osa koti-illoista kuluukin mitä luultavammin leikkiessä kuten muillakin samanikäisillä (Paajanen 2001: 31). Kyselylomakkeessa kiinnostus kohdistettiin kielellisiin toimintoihin kotona ja painopisteiksi valittiin lukeminen, katsominen, kuunteleminen, laulaminen ja pelaaminen. Kysymykset rajattiin näihin osa-alueisiin, jotta vertailu aiempiin tutkimustuloksiin olisi mahdollista ja mielekäästä (kts. esim. Björklund 1996; Mård 1994, 2002; Vesterbacka 1991). Kielellisiä virikkeitä voi näiden toimintojen lisäksi saada toki myös muista toiminnoista.

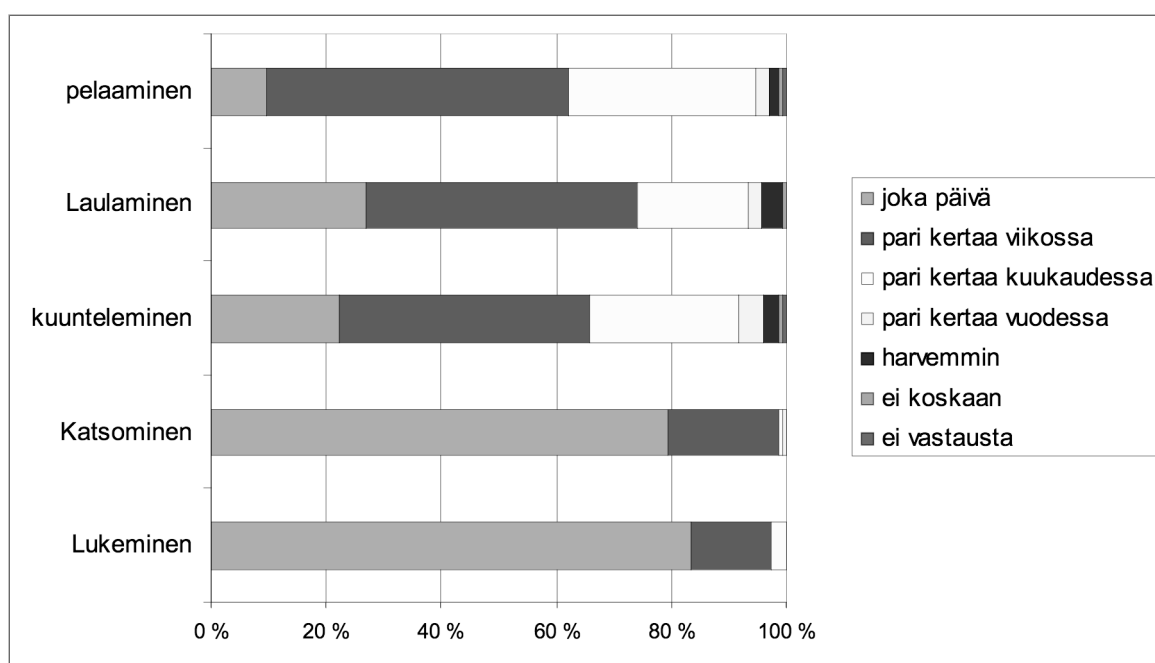
Vanhemmat saivat arvioida kuinka usein lapsen kanssa luetaan tai lapsi lukee kirjoja ja lehtiä, kuinka usein hän katsoo tv-ohjelmia, videoita tai DVD:tä, kuinka usein hän kuuntelee ohjelmia, lauluja tai satuja radiosta, kasetilta tai cd:ltä, kuinka usein lapsen kanssa lauletaan tai lorutellaan ja kuinka usein lapsen kanssa pelataan pelejä, esim. lauta-, kortti- tai tietokonepelejä. Painopiste asetetuissa kysymyksissä ja niiden tarkastelussa on lasten suomenkielisissä toiminnoissa, koska äidinkielen tukeminen kotona on kielikylpyvanhempien keskeinen tehtävä. Suomenkielisten toimintojen lisäksi pyydettiin vanhempia kuitenkin kertomaan jos perheessä harrastettiin vastaavia toimintoja myös muilla kuin suomen kielellä, jotta voitaisiin luoda kokonaiskuva kysytyistä kielellisistä toiminnoista kotona. Suomenkielisiä toimintoja vertaillaan alla olevissa kuvioissa jossain määrin muunkielisiin toimintoihin. Näiden lisäksi vanhemmilta kysyttiin vielä erikseen myös ruotsinkielisistä toiminnoista. Tarkempi selvitys lasten ruotsinkielisistä toiminnoista löytyy luvusta 5.

4.1 Yleiskuva kielellisistä toiminnoista

Tässä luvussa vertaillaan eri toimintojen osuutta suomenkielisissä arkipuuhiissa ja muunkielisissä arkipuuhiissa. Alueelliset erot kodin kielellisissä toiminnoissa olivat hyvin pieniä kielikylvyssä, joten alla olevissa kuvioissa (4 ja 5) yhdistetään kaikkien

kielikylpyalueiden tiedot havainnolliseen yleiskuvaan. Aluekohtaiset tiedot esitellään kuitenkin taulukoissa, kun eri toimintoja lähdetään tarkastelemaan lähemmin.

Kielikylpylasten suomenkielisissä arkipuuhissa näkyy selkeästi lukemisen ja katsomisen yleisyys. Näitä harrastetaan suuressa osassa perheitä päivittäin ja melkein joka perheessä ainakin pari kertaa viikossa. Laulaminen, kuunteleminen ja pelaaminen ovat nekin tavallisia kielikylpylasten kotiharrastuksia, mutta näiden toimintojen päivittäinen tekeminen on lukemista ja katselemista harvinaisempaa. Näitäkin toimintoja harrastetaan kuitenkin useimmissa perheissä pari kertaa kuukaudessa. (Katso kuvio 4.)

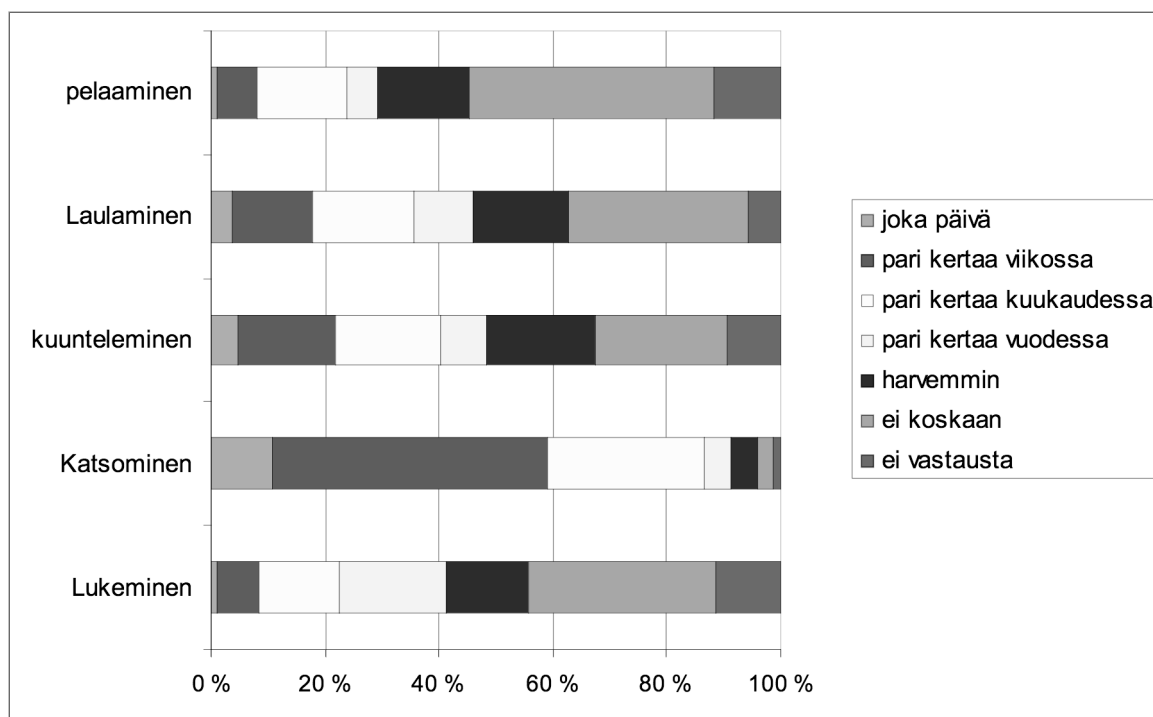
Kuvio 4. Kielikylpylasten suomenkieliset toiminnot.

Kielikylpylasten keskuudessa ovat kaikki kysytyt toiminnot odotusten mukaisesti yleisempiä suomenkielisinä kuin muunkielisinä. Kyselylomakkeessa käytetty kysymys lasten muunkielisistä toiminnoista oli valitettavasti huonosti muotoiltu. Näistä toiminnoista kysyttiin muodolla *mikäli lapsenne katsoo muun kielisiä ohjelmia*, jossa sana *mikäli* saattoi saada monet hyppäämään kysymyksen yli, jos heillä ei katsottu/kuunneltu

jne. muilla kielillä. Näin ollen osa tyhjästä vastauksista saattaa tarkoittaa, että perheessä ei tätä toimintaa harrasteta suomen lisäksi muilla kielillä. Varmaa tulkintaa on kuitenkin vaikea tehdä, joten kuviossa 5 esitetään tyhjät vastaukset kohdassa ”ei vastausta”.

Yleisesti voidaan todeta, että kaikkien toimintojen harrastaminen on huomattavasti harvinaisempaa muilla kielillä kuin vastaavien toimintojen harrastaminen suomeksi. Kuviossa 5 ilmenee, että vastaanottavat toiminnot katsominen ja kuunteleminen muilla kuin suomen kielellä ovat tavallisempia kuin aktiiviset toiminnot lukeminen, laulaminen ja pelaaminen muilla kuin suomen kielellä. Ainoa suhteellisen yleinen muunkielinen toiminto on tv:n, videoiden ja dvd:n katsominen. Yksi vaikuttava osatekijä tähän saattaa olla tarjonnan laajuus. Televisiosta tulee päivittäin ruotsinkielisiä lastenohjelmia ja usein myös englanninkielisiä lastenohjelmia. Myös muunkielisten radio-ohjelmien, laulujen ja satujen kuunteleminen on melko yleistä ja joka neljäs lapsista harrastaa näitä vähintään muutaman kerran viikossa. Toisaalta kuitenkin niiden osuus, jotka vain harvoin tai eivät koskaan kuuntele muunkielisiä ohjelmia on yhtä suuri. Sen sijaan vain muutama kielikyöpyvanhempi ilmoittaa heidän lapsensa harvoin kuuntelevan suomenkielisiä ohjelmia.

Vastauksista ei käy ilmi kuinka tietoisesta valinnasta suomenkielisten tai muunkielisten ohjelmien katsomisessa ja kuuntelemisessa on kyse ja kuinka aktiivisesti lapset näitä ohjelmia seuraavat kielellisellä tasolla suomeksi ja muilla kielillä. Tämä antaa mielenkiintoisia lisäkysymyksiä syventäviin tutkimuksiin, sillä onhan suuri ero kuunnella lastenlauluja tai radio-ohjelmia leikin taustalla tai kuunnella niitä sisältöön keskittyen.

Kuvio 5. Kielikylpylasten toiminnot muilla kielillä.

Lukeminen on muunkielisistä aktiviteeteista harvinaisin kielikylpylasten keskuudessa. Alle kymmenes perheistä ilmoittaa kielikylpylapsen lukevan pari kertaa viikossa muilla kielillä, kun taas lähes kaikki lukevat suomeksi pari kertaa viikossa. Kielikylpypaikkakunnat ovat kaksikielisiä, joten kirjastoista ja myös kirjakaupoista on mahdollista löytää kirjallisuutta molemmilla kotimaisilla kielillä myös lapsille. Ero ei siis selity pelkästään tarjonnalla. Kyseessä voi olla kielikylpyperheille ominainen tietoinen äidinkielen tukeminen. Eräs osatekijä voi myös olla perheiden vahva suomenkielinen kulttuuritausta. Muunkielisten kirjojen lukeminen lapselle vieraalla kielellä voikin vaatia aktiivista panostusta kieleen sekä vanhemmalta että lapselta. Mielenkiintoista olisikin jatkossa kartoittaa tarkemmin vaikuttaako vanhempien oma kielitaito ja kulttuuritausta siihen kuinka paljon suomenkielistä ja muunkielistä tekstiä luetaan kielikylpyperheissä.

Lukemisen lisäksi on muunkielisten pelien (esim. lauta-, kortti-, ja tietokonepelien) pelaaminen harvinaista. Yli puolet kielikylpylapsista ei tee sitä vanhempien mukaan koskaan tai ainakin harvoin. Vaikka pelien pelaaminen on kysytyistä arkipuuhiista harvi-

naisinta myös suomeksi, on se kuitenkin huomattavasti yleisempää suomeksi kuin muilla kielillä, sillä vain muutama perhe ilmoittaa, että he eivät pelaa suomenkielisiä pelejä tai tekevät niin harvoin. Myös tässäkin harrastuksessa voi olla kyseessä äidin-kielen tietoisesta tukemisesta kielikylpyperheissä. Myös toiminnan vaativa vieraan kielen aktiivinen ymmärtäminen/tuottaminen voi olla kynnyksysymyksenä sekä vanhemmille että lapsille.

Aktiivista kielen tuottamista vaativista muunkielisistä toiminnoista ovat yleisimpiä laulaminen ja loruttelu. Reilu kolmasosa vastanneista perheistä ilmoittaa tekevänsä näin ainakin muutaman kerran viikossa. Vastaavasti ilmoittaa kuitenkin lähes puolet perheistä, etteivät ne tee näin koskaan tai vain harvoin muilla kielillä. Suomeksi laulaa ja loruttelee muutaman kerran viikossa kolme neljäsosaa perheistä ja ainoastaan muutama perhe kertoo, etteivät ne tee niin koskaan tai tekevät niin vain harvoin.

Sopivan vertailumateriaalin löytäminen suomenkielisten ja muunkielisten toimintojen suhteesta kielikylpyyn osallistumattomien kohdalla on vaikeaa. Kielikylpyperheiden muunkielisten toimintojen osuus ei kuitenkaan ole suurta verrattuna suomenkielisiin toimintoihin, joten voitaneen olettaa, etteivät kielikylpylapset tältä osin poikkea muista samanikäisistä yksikielisistä lapsista. Eräs mahdollinen poikkeama voi olla ruotsinkielisten toimintojen suurempi osuus muunkielisistä toiminnoista verrattuna englanninkielisiin toimintoihin. Ilman sopivaa vertailuryhmää on tämä kuitenkin vain pelkkä oletamus.

Seuraavissa luvuissa tarkastellaan eri toimintoja lähemmin ja vertaillaan alueellisia tietoja. Lukeminen käsitellään omassa luvussaan, mutta katsominen ja kuunteleminen on yhdistetty yhteen lukuun, kuten myös laulaminen ja pelaaminen.

4.2 Suomenkielisten kirjojen ja lehtien lukeminen

Kielikylpylapset lukevat lähes päivittäin suomenkielisiä kirjoja ja lehtiä yksin tai yhdessä vanhempiansa kanssa. Lukeminen käsitetään tässä julkaisussa laajasti, sillä ei voida olettaa, että päiväkotikäiset lapset lukevat itsenäisesti. Lukemiseksi voidaan siis

tässä tapauksessa laskea kirjoitetun materiaalin parissa käytetty aika. Reilu 80 % perheistä ilmoittaa tekevänsä näin päivittäin. Lähes kaikki lapset lukevat vähintään pari kertaa viikossa. Helsingin kielikylpyperheet ovat ahkerimpia lukijoita ja tällä alueella lukeekin reilu 90 % lapsista päivittäin suomenkielistä kirjallisuutta. Vähiten joka-päiväistä lukemista esiintyy Pohjanmaalla, mutta sielläkin lukee vajaat 80 % lapsista päivittäin. Suomenkielisten kirjojen ja lehtien lukeminen onkin kysytyistä vaihtoehdoista tavallisin ajanviete kielikylpyperheillä ja kaikki kielikylpylapset lukevat tai heille luetaan suomenkielisiä kirjoja tai lehtiä vähintään muutaman kerran kuukaudessa. (Katso taulukko 4.)

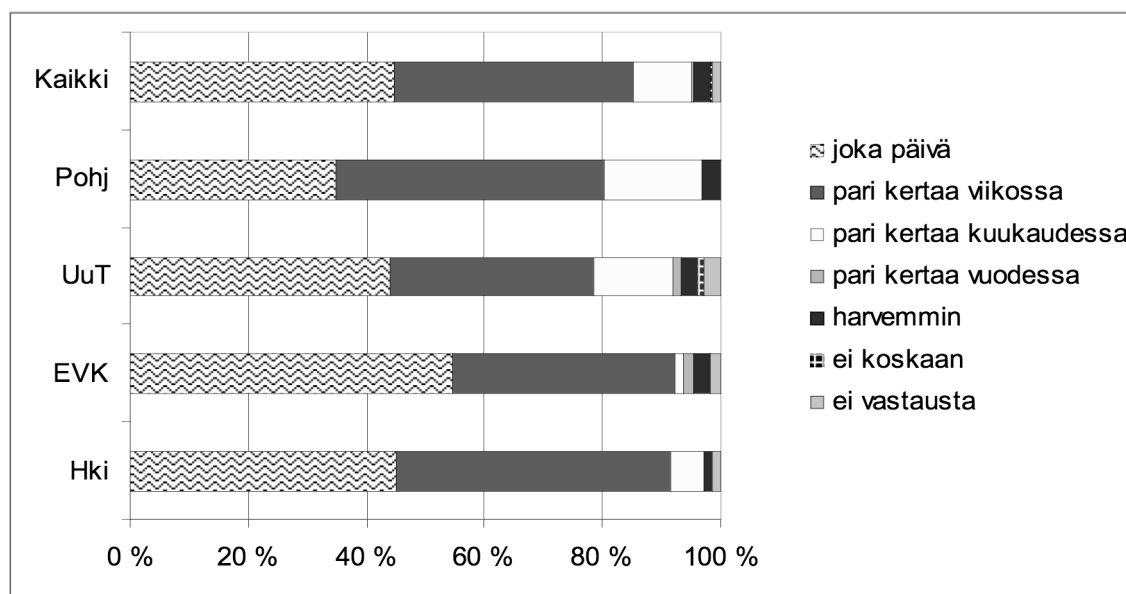
Taulukko 4. Suomenkielisten kirjojen ja lehtien lukemisaktiivisuus alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	91,3	87,5	77,9	77,3	83,3
pari kertaa viikossa	8,7	12,5	20,8	13,6	14,1
pari kertaa kuukaudessa	0	0	1,3	9,1	2,5

Kielikylpylasten arkipuuhien vertailussa muihin samanikäisiin lapsiin käytetään Väestöliiton teettämää *Perhebarometriä* (Paajanen 2001: 31), jossa on selvitetty mitä 5-vuotiaat lapset tekevät arki-iltoina ja kuinka monta tuntia he käyttävät eri toimintoihin. Barometrin mukaan tv:n katseleminen oli tuntimääräisesti tavallisempaa kuin lukeminen suomalaisissa perheissä. Myös leikkiminen, piirtäminen ja askartelu olivat tavallisia arkipuuhiä lapsilla. Perhebarometrissä keskitytään eri toimintoihin käytettyyn aikaan. Tässä kielikylpykartoituksessa käytetyssä kyselylomakkeessa korostuu toimintaan käytetyn ajan sijaan toiminnan esiintymistiheys. Myös perhebarometrin mukaan lähes kaikki lapset lukevat päivittäin yhdessä vanhempiensa kanssa. Lukemiseen käytetään kuitenkin tavallisesti alle tunti, kun taas televisiota katsellaan tavallisesti tunti tai kaksi. Jotta todellisia eroja kielikylpylasten ja muiden lasten välillä voitaisiin löytää, jos niitä ylipäänsä on olemassa, tulisi myös kielikylpyläisten eri toimintoihin käyttämää aikaa verrata yleiseen tasoon.

Kodissa saatu malli lukemiseen on tärkeä lukutaidon kehittymisen osatekijä. Linnakylä ja Malin (2006) ovat selvittäneet kuinka perheen sosioekonominen tausta vaikuttaa nuorten lukutottumuksiin, erityisesti sanomalehtien lukemiseen, ja kuinka tämä aktiivisuus taas vuorostaan näkyy suomalaisten nuorten kannalta hyvin menneissä PISA-tes-teissä. Heidän tutkimuksensa mukaan vanhempien koulutustausta oli merkittävä tekijä lukemisaktiivisuudessa, kun taas vanhempien ammatilla tai kodin kulttuurisella taustalla (esim. klassikkokirjojen, maalausten jne. määrällä) ei ollut juurikaan merkitystä (Linnakylä & Malin 2006: 47).

Kielikyöpylasten vanhempien koulutustaustaa ja perheen lukemisaktiivisuutta alueellisesti vertaillaessa ei niiden välillä löydy yksiselitteistä yhteyttä. Päivittäin lukeminen on aktiivisinta Helsingin alueella jossa korkeakoulututkinnon omaa 37,7 % vanhemmista. Jokapäiväinen lukeminen on kuitenkin hieman harvinaisempaa EKV:n alueella, vaikka korkeakoulutettujen määrä on siellä selkeästi suurempi (60,9 %). Koulutustaso ei siis yksistään selitä kielikyöpyperheiden lukemisaktiivisuutta. Tulokset herättävät mielenkiintoisia jatkokysymyksiä kielikyöpylasten lukemiseen käytetystä ajasta ja lukemisen laadusta. Kyselylomakkeessa vanhemmat saivatkin arvioida kuinka usein lapset keskustelvat lukemastaan vanhempiensa kanssa. Vastaukset esitetään kuviossa 6.

Kuvio 6. Luetuista kirjoista tai lehdistä keskusteleminen lapsen kanssa.

Yleisesti voidaan todeta, että hieman vajaa puolet vanhemmista keskustelee luetuista kirjoista ja lehdistä lastensa kanssa päivittäin ja suurin osa keskustelee luetusta muutama kerran viikossa. Päivittäin luetusta keskustellaan eniten EKV:ssa ja vähiten Pohjanmaalla.

Jos verrataan vain niitä perheitä, joissa vanhemmat ilmoittavat lapsen lukevan päivittäin niihin perheisiin, joissa vanhemmat ilmoittavat myös keskustelevansa päivittäin luetusta saadaan selville onko alueiden välillä laadullisia eroja lukemisen suhteen (katso taulukko 5). Tästä vertailusta selviää, että Pohjanmaalla on alhaisen päivittäisen lukemiskiivisuuden lisäksi myös alhaisin kirjallisuudesta päivittäin keskustelevien osuus (45 %). Korkeakoulutettujen osuus Pohjanmaalla on alhaisempaa kuin Helsingissä ja EKV:n alueella, mikä näyttäisi viittavan korkeakoulututkinnon ja päivittäisen lukemisen ja siitä keskustelun väliseen yhteyteen. UuT:n luvut eivät kuitenkaan tue tällaista tulkintaa. Päivittäinen lukeminen on tällä alueella Pohjanmaan tavoin suhteessa muihin alueisiin melko alhaista. Myös korkeakoulutettujen osuus on tutkimuksen kielikylypyalueista alhaisin, mutta se osuus, joka lukee lapsilleen päivittäin ja myös keskustelee luetusta kirjallisuudesta on yllättäen korkea. Päivittäin luetusta keskustelevien osuus päivittäin lukevista on korkeampi vain EKV:n alueella. Näin ollen voidaan todeta, että vaikka alueella UuT on lukeminen hieman alhaisempaa kuin muilla alueilla, on tällä alueella kuitenkin suhteellisesti enemmän vanhempia, jotka keskustelevat lastensa kanssa luetusta.

Taulukko 5. Lukeminen ja siitä keskustelu päivittäin verrattuna korkeakoulutettujen määrään prosentteina alueittain.

	Päivittäin lukijat	Päivittäin keskustelijat (osuus kaikista keskustelijoista)	Päivittäin keskustelijat (osuus päivittäin lukijoista)	Korkeakoulutetut
Hki	91,3	44,9	49,2	37,7
EKV	87,5	54,7	62,5	60,9
UuT	77,9	44	56,4	32,5
Pohj	77,3	34,8	45,0	36,4
Kaikki	83,3	44,5	53,4	41,9

Kielikylpylasten sosiaalinen tausta tarkasteltuna vanhempien korkeakoulututkinnon kautta ei näin ollen selitä kaikkia lukemisaktiisuuden ja lukemisesta keskustelun muutujia. Tämän kaltaisissa tilastollisissa vertailuissa ei myöskään selviä ovatko korkeakoulututkinnon omaavat kielikylpyvanhemmat edes ne vanhemmat, jotka lukevat ja keskustelevat ahkerimmin vai onko lukeminen yhtä yleistä kaikilla koulutustasoilla. Kerätty aineisto antaakin mahdollisuuden jatkossa tarkastella tarkemmin kuinka eri muuttujat vaikuttavat eri toimintoihin. Vanhempien koulutustaustan lisäksi voi esimerkiksi kielikylvyn aloitusikä olla merkittävä osatekijä eri toiminnoissa. Tämä voi näkyä tilastoissa esim. siten, että viisivuotiaat ja kuusivuotiaat lapset katselevat ja lukevat kirjoja ja lehtiä jo itsenäisemmin, kun taas kolmevuotiaat vielä tarvitsevat vanhempien ohjausta lukemiseen. Tämä voi siten johtaa useampiin tilaisuuksiin keskustella luetusta, katsotusta ja kuullusta nuorempien lasten kanssa kuin vanhempien lasten kanssa.

Mitä kielikylpyperheissä sitten luetaan? Kaikissa perheissä luetaan vastausten mukaan lastenkirjoja. Vanhemmat kertovat, että lapset lukevat usein sellaisia satukirjoja, jotka sisältävät klassisia ja perinteisiä satuja. Vastauksissa vilisee joukko tunnettuja lastenkirjailijoita, esim. Astrid Lindgren, Tove Jansson ja Mauri Kunnas. Vastaavasti tunnettuja kirjallisuuden hahmoja mainitaan useasti: Muumipeikko, Peppi Pitkätossu, Eemeli, Melukylän lapset, Nalle Puh, Mikko Mallikas, Franklin, Viiru ja Pesonen, Heinähattu ja Vilttitossu sekä Pekka Töpöhäntä kuuluvat kielikylpylasten suosikkeihin. Monet näistä hahmoista ovatkin alun perin ruotsinkielisiä ja antavat siten luonnollisuuden kielistä keskustelemiseen. Vastauksista ei kuitenkaan valitettavasti käy ilmi ovatko vanhemmat lasten kanssa keskustelleet esim. Muumipeikon suomenruotsalaisuudesta tai lukeneet samoja kirjoja suomen lisäksi myös ruotsiksi. Kielikylpypäiväkodissa voidaan kotoa tuttujen satuhahmojen avulla lisätä turvallisuuden tunnetta ja mielenkiintoa ruotsinkielisten satuhetkien seuraamiseen (Björklund, Kaskela-Nortamo, Kvist, Lindfors & Tallgård 2005: 13).

Perinteisten satukirjojen lisäksi suurimmassa osassa perheitä luetaan myös erilaisia tietokirjoja. Lapsille mieluisia aiheita ovat eläimet ja luonto, esim. lintuja, kasveja ja dinosauruksia käsittelevät teokset, autot ja muut kulkuneuvot sekä ihminen ja maantieto. Sarjakuvien lukemiseen vaikuttaa taas lasten ikä. Pohjanmaalla sarjakuvat ovat

suosituimpia, mikä johtunee siitä, että kielikyöpy aloitetaan tällä alueella vasta viisi-vuotiaana. Aku Ankka, suomalaisten keötosuosikki, on ehdoton ykkönen myös kielikyöpyläisten keskuudessa. Nalle Puh, Muumi ja Prinsessa ovat muita sarjakuvalehtiä, joita vanhemmat ovat kirjanneet vastauksissaan. Sarjakuvien lisäksi lapset lukevat puuhalehtiä (esim. Muumi ja Puuhapete), muita lasten lehtiä (esim. Leppis ja Lastenmaa) sekä vanhemmille suunnattuja harrastelehtiä (esim. Moottori, Tekniikan maailma, Lemmikkieläin ja kirjakerhojen jäsenlehtiä). Myös muita kirjallisuuden esimerkkejä nousee esille vanhempien vastauksissa. Lapset lukevat myös runoja, riimejä, musiikki- ja laulukirjoja, aapisia ja vanhoja koulukirjoja, ristikkolehtiä, kokkikirjoja, mainoksia, vitsikirjoja, kuvasanakirjoja ja esikoulutehtäviä. Kielikyöpylapset ovat siis jo kotonaan saaneet tutustua monipuolisesti eri tyyppisiin painettuihin teksteihin.

4.3 Suomenkielisten ohjelmien katsominen ja kuunteleminen

Lähes kaikki kielikyöpylapset katsovat suomenkielisiä ohjelmia ainakin pari kertaa viikossa paikkakunnasta riippumatta. Suomenkielisten ohjelmien kuuntelu on hieman harvinaisempaa kuin ohjelmien katsominen, mutta suurin osa lapsista kuuntelee niitä ainakin muutaman kerran kuukaudessa paikkakunnasta riippumatta. (Katso taulukot 6 ja 7.) Päivittäinen suomenkielisten ohjelmien katselu on yleisintä UuT:n alueella ja päivittäinen ohjelmien kuuntelu on yleisintä Pohjanmaalla. Erot eivät kuitenkaan ole suuria. Kiinnostava havainto on, että päivittäinen ohjelmien katselu on lukemista yleisempää Pohjanmaalla ja UuT:ssa, kun taas Helsingissä ja EKV:ssa tilanne on päinvastainen. Kaikilla paikkakunnilla on lukeminen ja katsominen yleisempää kuin kuunteleminen.

Taulukko 6. Suomenkielisten ohjelmien (TV, video, DVD) katsominen prosentteina alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	78,3	75	84	78,8	79,2
pari kertaa viikossa	21,7	25	13,3	18,2	19,3
pari kertaa kuukaudessa	0	0	0	3	0,7
pari kertaa vuodessa	0	0	2,7	0	0,7

Väestöliiton tekemässä *Perhebarometri*-tutkimuksessa kysyttiin kuinka paljon viisi-vuotiaat kuuntelivat musiikkia päivittäin. Vaikka kysymys oli suppeampi kuin kielikylylapsille osoitettu kysymys, jossa musiikin lisäksi kysyttiin saduista ja radio-ohjelmista, kuunteli barometrin mukaan kuitenkin yli 80 % lapsista musiikkia arki-iltoina (Paajanen 2001: 31). Kielikylylapsista taas vain reilu viidesosa (Pohjanmaalla reilu neljäsosa) ilmoitti kuuntelevansa suomenkielisiä ohjelmia päivittäin. Todennäköisin syy suureen eroon kielikylylasten ja muun väestön välillä on kuitenkin kysymyksen asettelussa. Perhebarometrissä selvitettiin kuinka lasten aika jakaantuu arki-iltana eri toimintojen välillä, kun taas kielikylyläisiltä kysyttiin kuinka usein tietty toiminto tapahtuu. Tutkimusten vertailu nostaa kuitenkin esiin mielenkiintoisen osa-alueen mahdollisille jatkotutkimuksille. Onko kielikylylasten suomenkielisten ohjelmien kuunteleminen vähäisempää kuin muiden lasten?

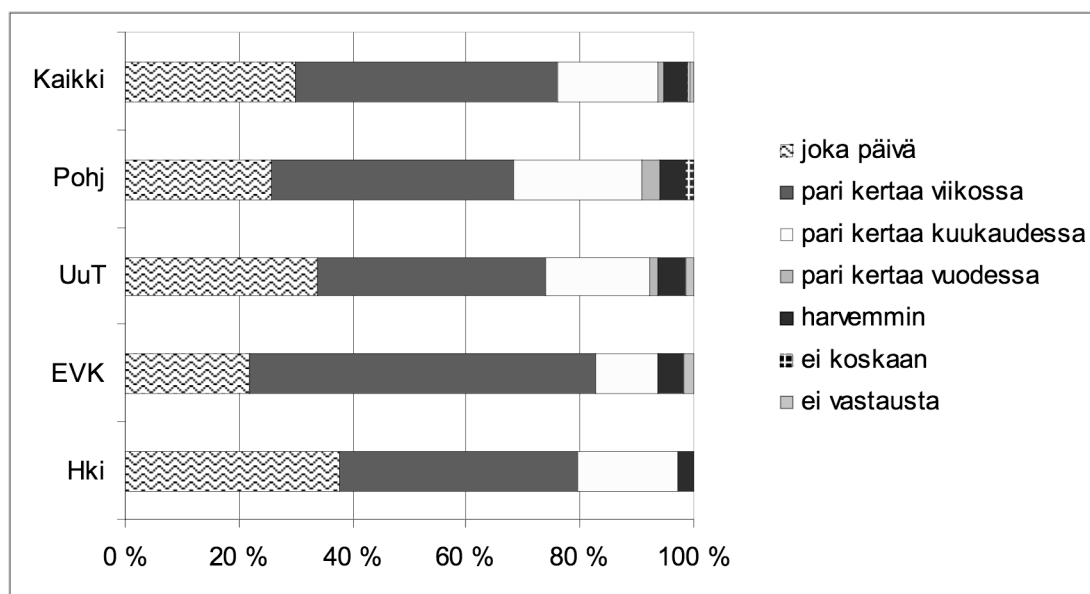
Taulukko 7. Suomenkielisten ohjelmien, laulujen ja satujen kuunteleminen (radio, kasetti, cd) prosentteina alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	21,7	21,9	20	25,8	22,3
pari kertaa viikossa	50,7	35,9	42,7	44	43,4
pari kertaa kuukaudessa	21,7	32,8	25,3	24,2	25,9
pari kertaa vuodessa	4,3	6,3	4	3	4,4
harvemmin	1,4	1,6	5,3	1,5	2,6
ei koskaan	0	1,6	0	1,5	0,7
ei vastausta	0	0	2,7	0	0,7

Kielikylypyvanhempia pyydettiin kertomaan myös kuinka usein he keskustelevat katsotusta ja kuunnellusta. Kysymyksessä ei eritelty onko kyseessä suomenkielisestä vai muunkielisestä ohjelmasta keskustelu. Nämä vastaukset esitellään kuviossa 7.

TV- ja radio-ohjelmista keskusteleminen ei ole vastausten mukaan yhtä yleistä kuin kirjoista ja lehdistä keskusteleminen (vrt. kuviot 6 ja 7). Kaikista kielikylyperheistä ilmoittaa 76,1 % keskustelevansa katsotusta ja kuunnellusta, kun taas luetusta keskustelee 85,3 %. Tulos on kiinnostava, sillä 90-luvun alussa tehdyssä vastaavassa kyselyssä

oli tilanne päinvastainen. Katsotusta ja kuunnellusta keskusteli tuolloin 78,5 % ja luetusta 70,7 % perheistä (Mård 1994b: 76). Näitä kahta tutkimustulosta vertaillen käykin ilmi, että katsotusta ja kuunnellusta keskustelu on pysynyt suhteellisen samana ja eroa on vain muutama prosenttiyksikkö. Lukemisesta keskustelu on sen sijaan noussut lähes 15 prosenttiyksikköä. Millä selittyy lisääntynyt luetusta keskustelu, kun samaan aikaan tv- ja radio-ohjelmista keskustelu pysyy samantasoisena ja jopa vähenee hieman?

Kuvio 7. Katsotuista ja kuunnelluista ohjelmista keskusteleminen lapsen kanssa alueittain.

Kielikylpy on levinnyt useammalle paikkakunnalle vuoden Mårdin (1994b) tutkimustulosten jälkeen, jolloin tutkimuksessa oli edustettuna Helsinki, Espoo, Vaasa, Pietarsaari ja Kokkola. Samalla korkeakoulutettujen osuus on laskenut 49,8 %:sta 41,9 %:iin. Lukemisaktiivisuuden nousu ei siis ole ainakaan suoraan yhteydessä korkeakoulutettujen määrään. Lukemisaktiivisuuden lisääntyminen ei myöskään suoraan vaikuta muihin toimiin, kuten katsomisesta ja kuunnellusta keskusteluun. Mielenkiintoista olisikin vertailla tuloksia valtakunnalliseen tasoon. Onko lukeminen ja siitä keskusteleminen noussut suosiossa myös muissa kuin kielikylpyperheissä vai antaako tulos todisteita siitä,

että kielikylpyvanhemmat ovat vuosien kuluessa alkaneet arvostaa lukemista ja siitä keskustelua enemmän kuin aikaisemmin?

4.4 Suomenkielinen laulaminen, loruttelu ja pelaaminen

Suomeksi laulaminen ja loruttelu lasten kanssa on melko yleistä kielikylpyperheissä. Muutaman kerran viikossa laulaa ja loruttelee kolme neljäsosaa kaikista kielikylpyperheistä. Alueelliset erot jakavat Helsingin ja EKV:n hieman ahkerampiin laulajiin ja Pohjanmaan ja UuT:n hieman harvemmin laulaviin, kun tarkastellaan niitä perheitä, joissa lauletaan muutaman kerran viikossa. Niiden perheiden osuus, joissa harvoin lauletaan ja lorutellaan suomeksi on suhteessa suurin UuT:ssa (7,8 %), kun taas Helsingissä vain muutama perhe ilmoittaa, ettei heillä koskaan tai vain harvoin lorutellaan suomeksi. (Katso taulukko 8.)

Taulukko 8. Laulaminen ja loruttelu suomen kielellä prosentteina alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	24,6	34,4	27,3	21,2	26,8
pari kertaa viikossa	52,2	45,3	44,2	47	47,2
pari kertaa kuukaudessa	20,3	14,1	16,9	25,8	19,2
pari kertaa vuodessa	1,4	3,1	3,9	1,5	2,5
harvemmin	1,4	3,1	6,5	3	3,6
ei koskaan	0	0	1,3	1,5	0,7

Suomenkielisten pelien pelaaminen on laulamista ja loruttelua hieman harvinaisempi toiminta kielikylpylapsille, vaikka lähes kaksi kolmasosaa perheistä ilmoittaa, että erilaisia pelejä pelataan vähintään muutaman kerran viikossa. Alueelliset erot eivät ole suuria EKV:n, UuT:n ja Pohjanmaan välillä (65,2 %–67,2 %), mutta Helsingissä ilmoittaa 50,7 % perheistä, että pelejä pelataan vähintään muutaman kerran viikossa. Vain muutamat perheet ilmoittavat, etteivät he koskaan tai vain harvoin pelaavat pelejä suomeksi. Näiden perheiden osuus on suhteessa suurin alueella EKV (4,7 %), kun taas Pohjanmaalla ei tällaisia perheitä vastausten mukaan ole lainkaan. (Katso taulukko 9.)

Taulukko 9. Suomenkielisten pelien pelaaminen prosentteina alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	11,6	10,9	6,7	9,1	9,5
pari kertaa viikossa	39,1	56,3	58,7	56,1	52,6
pari kertaa kuukaudessa	42	26,6	28	33,3	32,5
pari kertaa vuodessa	4,3	1,6	2,7	1,5	2,5
harvemmin	1,4	3,1	1,3	0	1,5
ei koskaan	1,4	1,6	0	0	0,7
ei vastausta	0	0	2,7	0	0,7

Pelaamista koskeva kysymys tarjoaa osaltaan mielenkiintoisen lisätutkimusaiheen kielikyöpylasten tietokoneen käytöstä. Kielikyöpyvanhemmille lähetetyssä kyselylomakkeessa tietokoneen käyttöä koskeva kysymys on rajattu nimenomaan tietokonepelien pelaamiseen ja se yhdistettiin muuhun pelaamiseen. Väestöliiton *Perhebarometrin* (Paajanen 2001: 31) mukaan noin 60 % viisivuotiaista lapsista käytti tietokonetta alle tunnin päivässä, joten tietokoneen käyttö on yleistä jo päiväkotikäisillä lapsilla. Alle kouluikäisten lasten tietokonepeleistä ja tietokonepelien pelaamisesta on kuitenkin hyvin vähän tutkimusperäistä tietoa, vaikka lasten peliharrastus voikin olla perheen yhteinen ajanviete ja viedä aikaa passiivisemmalta tv:n katsomiselta (Kasvi 2001: 107, 115–120). Jatkossa olisikin mielenkiintoista täydentää kyselylomaketta niin, että saataisiin tietää käytetäänkö kielikyöpyperheissä tietokonetta pelaamisen lisäksi myös muuhun kielelliseen toimintaan, esimerkiksi suomenkielisiin ja ruotsinkielisiin internet-sivuihin tutustumiseen.

4.5 Kielelliset toiminnot muulla kuin suomen kielellä

Lukeminen

Päivittäin muunkielisiä kirjoja tai lehtiä lukee vain hyvin pieni osa perheistä kaikilla alueilla (katso taulukko 10). Pohjanmaalla ei päivittäin lukijoita ole vastausten mukaan lainkaan. Ahkerimmat muunkielisten kirjojen ja lehtien lukijat löytyvät EKV:n alueelta,

jossa neljäsosa ilmoittaa lukevansa muunkielistä tekstiä ainakin muutaman kerran kuukaudessa. Erot eivät ole kuitenkaan suuria eri alueiden kesken.

Taulukko 10. Kirjojen ja lehtien lukeminen muilla kielillä prosentteina alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	1,5	1,6	2,6	0	1,1
pari kertaa viikossa	4,3	10,9	9,1	6,1	7,6
pari kertaa kuukaudessa	17,4	12,5	10,4	18,2	14,5
pari kertaa vuodessa	24,6	14,1	11,7	13,6	19,2
harvemmin	10,1	9,4	19,5	19,7	14,9
ei koskaan	29	35,9	36,4	34,8	34,1
ei vastausta	13	15,6	10,4	7,6	11,6

Pohjanmaalla ja UuT:n alueella on niiden lasten osuus, jotka vain harvoin tai eivät koskaan lue muunkielisiä tekstejä huomattavasti suurempi kuin Helsingissä ja alueella EKV. Ero on lähes 17 prosenttiyksikköä Helsingin ja UuT:n välillä. Erot ovat mielenkiintoisia ja vaativatkin osaltaan lisäselvityksiä. Miksi muunkielisten kirjojen ja lehtien lukeminen on vähäisempää Pohjanmaalla ja alueella UuT kuin Helsingissä ja alueella EKV? Yksi selittävä tekijä voisi mahdollisesti olla vanhempien koulutustaso. Korkeakoulutettujen osuus on pienempi samoilla alueilla kuin missä muunkielinen lukeminen on vähäisempää.

Useimmissa tapauksissa, joissa perheet ilmoittavat lasten lukevan muunkielisiä kirjoja ja lehtiä, on mainittu kieli ruotsi. Toinen suhteellisen usein mainittu kieli on englanti. Vastauksista ilmenee, että vajaa puolet lapsista on tutustunut ruotsinkielisiin teksteihin kotona ja joka kymmenes on tutustunut englanninkielisiin teksteihin. Lukuja voidaan tosin pitää vain viitteellisinä. Osa vanhemmista ei ole nimittäin merkinnyt millä kielillä muunkielisiä tekstejä luetaan, vaikka ovatkin ilmoittaneet, että näin tehdään. Ruotsin ja englannin lisäksi mainitaan myös yksittäisiä muita kieliä, kuten esimerkiksi ranska, norja ja italia.

Ohjelmien katsominen ja kuunteleminen

Muunkielisten ohjelmien katsominen on muunkielisistä toiminnoista yleisin, mutta se ei kuitenkaan ole yhtä yleistä kuin vastaava toiminto suomen kielellä. Päivittäin muunkielisten ohjelmien katsominen on yleisintä UuT:n alueella ja vähäisintä Helsingissä (Katso taulukko 11). UuT-alueen kielikylpylapset on siis ahkerin niin suomenkielisten kuin muunkielistenkin ohjelmien katsoja.

Taulukko 11. TV, video ja DVD-ohjelmien katsominen muilla kielillä prosentteina alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	7,2	10,9	17,3	7,6	10,9
pari kertaa viikossa	44,9	53,1	46,7	48,5	48,2
pari kertaa kuukaudessa	36,2	17,2	25,3	30,3	27,4
pari kertaa vuodessa	2,9	3,1	6,7	6,1	4,7
harvemmin	4,3	10,9	1,3	3	4,7
ei koskaan	2,9	3,1	1,3	3	2,6
ei vastausta	1,4	1,6	1,3	1,5	1,5

Suurin osa kielikylpylapsista kaikilla paikkakunnilla katsoo muunkielisiä ohjelmia ainakin muutaman kerran kuukaudessa. Niiden lasten osuus, jotka vain harvoin tai eivät koskaan katso muunkielisiä ohjelmia on suurin EKV:n alueella ja pienin UuT:n alueella.

Katsottujen muunkielisten ohjelmien kieli on yleensä ruotsi. Suurin osa vanhemmista (88,3 %), jotka ovat ilmoittaneet millä kielellä muunkielisiä ohjelmia katsotaan kertoo, että heillä katsotaan ruotsinkielisiä ohjelmia ainakin joskus. Myös englanninkielisten ohjelmien katsominen on melko tavallista ja neljäsosa ilmoittaa, että englanninkielisiä ohjelmia katsotaan ainakin joskus. Vastauksissa löytyy mainintoja myös muista kielistä kuten esim. norja, ranska, saksa ja tanska.

Muunkielisten tv-ohjelmien katsominen on siis yleistä kielikylpylasten keskuudessa, mutta muunkielisten ohjelmien, laulujen ja satujen kuunteleminen radiosta, kasetilta tai cd:ltä ei ole yhtä tavallista (katso taulukko 12). Viikottainen muunkielisten ohjelmien kuunteleminen on melko tavallista EKV:ssa (28,1 %) ja UuT:ssa (24,7 %), mutta harvinaisempaa Pohjanmaalla (18,0 %) ja Helsingissä (14,4 %). Vastausten perusteella näyttääkin siltä, että muunkielisten ohjelmien viikottainen katseleminen ja kuunteleminen on selkeästi yleisempää EKV:ssa ja UuT:ssa ja harvinaisempaa Pohjanmaalla ja Helsingissä.

Taulukko 12. Ohjelmien kuunteleminen muilla kielillä prosenteissa alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	4,3	3,1	3,9	7,6	4,7
pari kertaa viikossa	10,1	25	20,8	10,4	17
pari kertaa kuukaudessa	18,8	15,6	20,8	18,2	18,5
pari kertaa vuodessa	2,9	4,7	10,4	13,6	8
harvemmin	17,4	21,9	19,5	18,2	19,2
ei koskaan	29	23,4	16,9	24,2	23,2
ei vastausta	17,4	6,3	7,8	6,1	9,4

Niiden kielikylpylasten osuus, jotka eivät ole koskaan tai ovat vain harvoin kuunnelleet muunkielisiä ohjelmia, on kaikilla paikkakunnilla melkein kaksinkertainen verrattuna viikottain kuuntelevien osuuteen. Paikkakuntien välille ei myöskään muodostu niin selkeää eroa kuin aktiivisten kuuntelijoiden suhteen. Eniten harvoin muunkielisiä ohjelmia kuuntelevia on Helsingissä (46,4 %) ja EKV:ssa (45,3 %) ja vähiten UuT:ssa (36,4 %).

Myös kuuntelemisessa ovat ruotsi ja englanti yleisimmät kielet, ja ruotsi on näistä suhteessa yleisempi kuin englanti. Vastauksista löytyy myös yksittäisiä muitakin kieliä esim. saksa, norja ja kiina.

Laulaminen ja pelaaminen

Viikottainen laulaminen ja loruttelu muilla kielillä on huomattavasti harvinaisempaa kuin vastaava toiminta suomeksi. Vain 17,7 % kielikylpyperheistä ilmoittaa laulavansa tai loruttelevansa viikottain muulla kuin suomen kielellä, kun taas suomeksi näin teki 74 %. Alueelliset erot osoittavat, että viikottainen laulaminen ja loruttelu muilla kielillä on hieman yleisempää EKV:ssa ja Helsingissä kuin Pohjanmaalla ja UuT:ssa. Näin ollen on vierailta kielillä laulaminen ja loruttelu yleisempää samoilla alueilla kuin suomeksi laulaminen ja loruttelu. Alueiden välille muodostuu kuitenkin selkeämpi ero, kun vertaillaan niitä perheitä, joissa muilla kielillä laulaminen on harvinaista. UuT:ssa ja Pohjanmaalla ilmoittaa yli puolet vastanneista kuuluvansa tähän ryhmään, kun taas EKV:ssa vain reilu kolmasosa vastanneista kertoo laulavansa ja loruttelevansa vain harvoin muilla kielillä. Myös Helsingissä on harvoin laulavien osuus pienempi kuin Pohjanmaalla ja UuT:ssa. (Katso taulukko 13.

Taulukko 13. Laulaminen ja loruttelu muilla kielillä presentteina alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	4,3	3,1	5,2	1,5	3,6
pari kertaa viikossa	14,5	18,8	10,4	13,6	14,1
pari kertaa kuukaudessa	15,9	18,8	18,2	18,2	17,8
pari kertaa vuodessa	15,9	14,1	6,5	6,1	10,5
Harvemmin	11,6	14,1	24,7	15,2	16,7
ei koskaan	33,3	23,4	31,2	37,9	31,5
ei vastausta	4,3	7,8	3,9	7,6	5,8

Yleisin mainittu kieli muunkielisen laulamisen ja loruttelun yhteydessä on selkeästi ruotsi. Myös englanniksi lauletaan ja lorutellaan monissa perheissä ja joissakin perheissä mainitaan muitakin kieliä, kuten esimerkiksi espanja, italia ja venäjä.

Viikottainen muunkielisten pelien pelaaminen on harvinaisempaa kuin laulaminen ja loruttelu. Vain alle kymmenes kaikista vastanneista perheistä ilmoittaa pelaavansa

muunkielisiä pelejä viikottain. Näin ollen muunkielisten pelien pelaaminen on kysytyistä muunkielisistä toiminnoista harvinaisin.

Taulukko 14. Pelien pelaaminen muilla kielillä prosentteina alueittain.

	Hki	EKV	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	1,4	1,6	0	1,5	1,1
pari kertaa viikossa	4,3	7,8	10,7	4,5	6,9
pari kertaa kuukaudessa	11,6	17,2	17,3	16,7	15,7
pari kertaa vuodessa	2,9	7,8	6,7	4,5	5,5
harvemmin	17,4	12,5	18,7	15,2	16,1
ei koskaan	44,9	48,4	40	39,4	43,1
ei vastausta	17,4	4,7	6,7	18,2	11,7

Muunkielinen pelaaminen on yleisintä alueella UuT, jossa noin joka kymmenes ilmoittaa pelaavansa muulla kuin suomen kielellä viikottain. Tällä alueella on suuri kuitenkin myös niiden perheiden osuus, joissa ei koskaan tai vain harvoin pelataan pelejä muilla kielillä (58,7 %). Harvoin pelaavien osuus on vielä suurempi alueilla EKV (60,9 %) ja Helsinki (62,3 %) ja hieman pienempi Pohjanmaalla (54,6 %). (Katso taulukko 13.) Pelejä pelataan lähinnä suomeksi ja ruotsiksi, eikä muita kieliä ole mainittu vastauksissa.

4.6 Yhteenveto

Kielikylpylasten kielelliset toiminnot kotona ovat selkeästi suomenkielisiä. Kyselylomakkeessa annetuista vaihtoehtoista nousevat lukeminen ja katsominen esiin suosituina ajanvietteinä. Kielikylpyperheissä luetaan monipuolisesti eri tyyppisiä tekstejä ja keskustellaan ahkerasti luetusta. Luetusta keskustelu onkin yleistynyt edeltävistä vastaavista kartoituksista. Tässä kartoituksessa ei löytynyt yksiselitteistä yhteyttä korkeakoulututkinnon omaavien vanhempien ja lukemisaktiivisuuden ja luetusta keskustelun välillä.

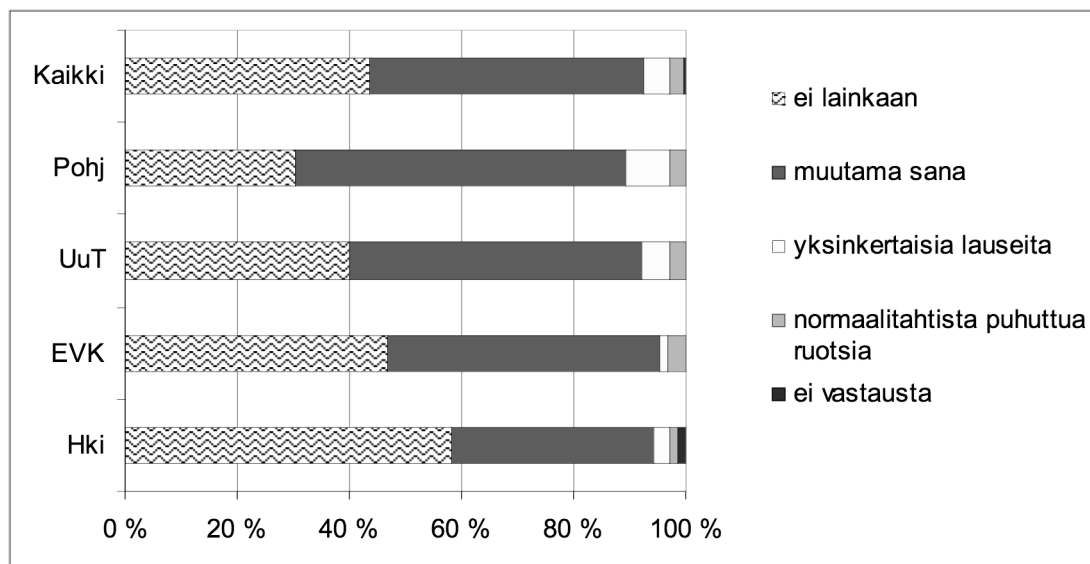
Muunkielistä toiminnoista on ainoastaan ohjelmien katsominen melko yleistä. Muunkielisten tekstien lukeminen on sen sijaan vähäistä. Alueiden välisissä vertailuissa ilmenee suomenkielisten ja muunkielisten toimintojen välillä sellainen yhteys, että jos jokin toiminto on muita alueita yleisempää suomen kielellä on se myös muita alueita yleisempää muilla kielillä.

5 RUOTSIN KIELI ENNEN KIELIKYLPYÄ

Ruotsin kielen kielikylpy on tarkoitettu suomenkielisille lapsille, joilla ei entuudestaan ole vahvoja yhteyksiä ruotsin kieleen. Lasten yhtenäinen kielellinen tausta on tärkeä kielikylvyssä, koska sen kautta lapset tuntevat, että he ovat samalla lähtöviivalla kuin muutkin lapset kielikylvyssä. Tästä huolimatta kielikylpyyn tulevalle lapsella voi olla yhteyksiä ruotsin kieleen ennen kielikylpyä. Vanhempia pyydettiin tästä syystä arvioimaan lapsensa yhteyksiä ruotsin kieleen ja kulttuuriin ennen kielikylvyn alkua.

5.1 Ruotsin kielen taidot ennen kielikylpyä

Kyselylomakkeen avulla pyrittiin selvittämään kuinka paljon lapset ymmärsivät ja puhuivat ruotsia ennen kuin he aloittivat kielikylvyssä. Vanhempia pyydettiin valitsemaan annetuista vaihtoehdoista oman lapsen kielitaitoa parhaiten kuvaava vaihtoehto. Vanhempien arviot lapsensa ruotsin ymmärtämisestä esitetään alueittain kuviossa 8.

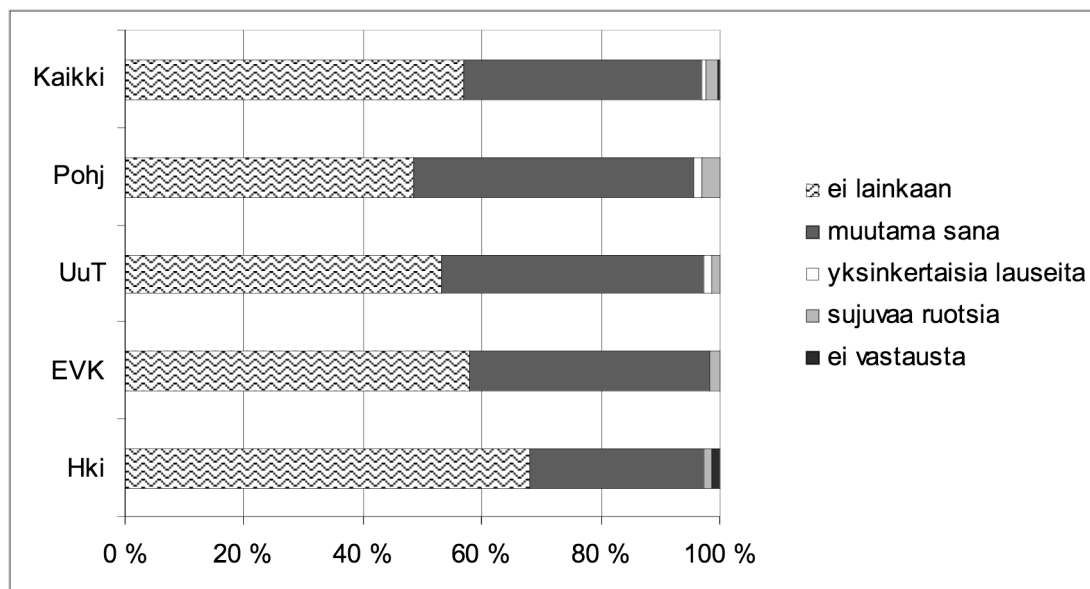

Kuvio 8. Vanhempien arvio kielikylpylasten ruotsin kielen ymmärtämisestä ennen kielikylpyä alueittain.

Vanhempien mukaan suurin osa lapsista ei ennen kielikylvyn alkua ymmärtänyt ruotsia lainkaan tai ymmärsi vain muutaman sanan. Yhteensä näiden lasten osuus on 92,6 % kaikista lapsista. Vähiten ruotsinkielisiä sanoja ymmärrettiin EKV:ssa, jossa vain 4,7 % ymmärsi ruotsia enemmän kuin vain muutaman sanan. Pohjanmaalla sen sijaan oli kielen ymmärtäminen yleisempää ja 10,6 % vanhemmista ilmoittikin, että lapsi ymmärsi yksinkertaisia lauseita tai jopa normaalitahtista puhuttua ruotsia ennen kuin hän aloitti kielikylvyssä.

Jokaiselta alueelta löytyy lapsia, joiden ilmoitettiin ymmärtävän normaalitahtista ruotsinkielistä puhetta. Näiden lasten osuus on kuitenkin pieni ja kyseessä onkin vain muutama lapsi. Niiden lasten osuus, jotka eivät lainkaan ymmärtäneet ruotsia on suurin Helsingissä (51 %) ja pienin Pohjanmaalla (30,3 %).

Lapsen vanhemmat saivat arvioida lapsensa ruotsinkielisen puheen tuottamista samojen vaihtoehtojen avulla kuin ymmärtämistä. Vastaukset esitetään kuviossa 9.

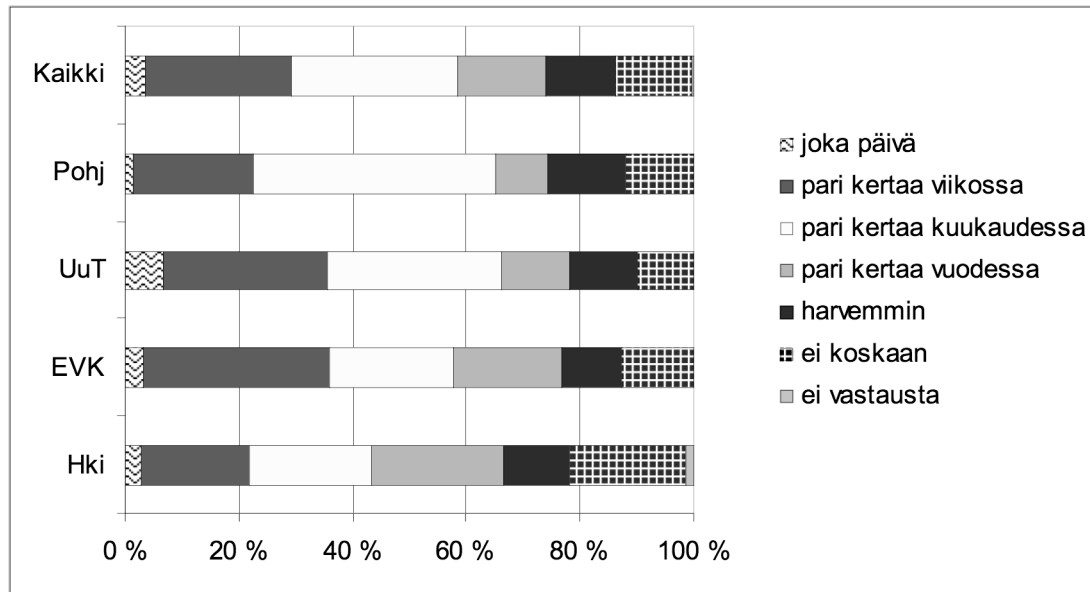
Kuvio 9. Vanhempien arvio kielikylvylasten ruotsin kielen puhetaidoista ennen kielikylvyä alueittain.

Lasten ruotsin kielen puhetaidot ovat odotetusti heikommat kuin heidän taitonsa ymmärtää ruotsin kieltä. Vanhemmista lähes kaikki arvioivat, ettei heidän lapsensa osannut puhua ruotsia muutamaa sanaa enempää ennen kielikylvyn alkua. Vanhemmista yli puolet arveli, ettei lapsi osannut puhua ruotsia lainkaan. Alueittain verrattuna on Helsingissä eniten lapsia, jotka eivät osanneet puhua ruotsia lainkaan (68 %) ja Pohjanmaalla oli näitä lapsia vähiten (48,5 %). Kaikilla alueilla on lapsia, joiden vanhemmat arvioivat puhuvan sujuvaa ruotsia. Pohjanmaalla näitä lapsia on eniten, mutta sielläkin on kyse vain muutamasta lapsesta. Tavallisesti näillä lapsilla on ollut jo entuudestaan vahva kontakti ruotsin kieleen sukulaisten tai edeltävän päivähoiton kautta, vaikka perheen kotikieli on suomi.

Vastauksista käy ilmi, että suurimmalla osalla 2004 kielikylvyn aloittaneista lapsista ei ollut mainittavampia ruotsin kielen taitoja. Pohjanmaa ja UuT nousevat esiin niinä alueina, joilla ruotsin kielen ymmärtäminen ja puhuminen on hieman yleisempää kuin muilla alueilla. Yksi selittävä tekijä voi olla alueiden vahva kaksikielisyys ja luonnolliset kontaktit ruotsia puhuviin henkilöihin. Myös ikä voi olla ratkaiseva tekijä, sillä Pohjanmaalla kielikylvyn aloittavat lapset ovat enimmäkseen vanhempia kuin Helsingin ja EKV alueen kielikylvylapset. Vanhempina kielikylvyn aloittavilla on saattanut olla enemmän mahdollisuuksia tavata ruotsia puhuvia henkilöitä.

5.2 Ruotsinkieliset ohjelmat

Lasten kontaktia ruotsin kieleen ennen kielikylvyn alkua kysyttiin myös kuunneltujen ja katseltujen ruotsinkielisten ohjelmien kautta. Vanhemmat arvioivat kuinka usein heidän lapsensa katsoi tai kuunteli ruotsinkielisiä ohjelmia, lauluja tai satuja ennen kuin hän aloitti kielikylvyssä. Vastaukset esitetään kuviossa 10.

Kuvio 10. Ruotsinkielisten ohjelmien katseleminen ja kuunteleminen alueittain ennen kielikylvyn alkua (TV, video, DVD, radio, kasetti, CD).

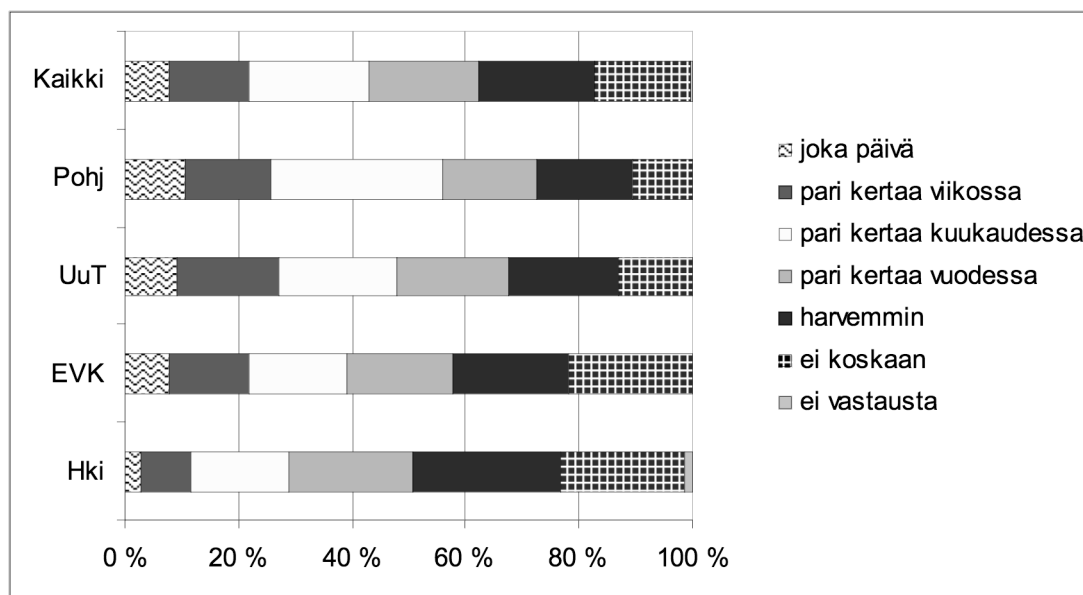
Suurin osa (58,6 %) lapsista oli katsonut tai kuunnellut ruotsinkielisiä ohjelmia esimerkiksi televisiosta tai radiosta ainakin muutaman kerran kuukaudessa ennen kuin hän aloitti kielikylvyssä. Viikottain ruotsinkielisiä ohjelmia katseli tai kuunteli 29,1 % kielikylpylapsista. Aktiivisimmat ruotsinkielisten ohjelmien seuraajat löytyivät UuT:n ja EVK:n alueelta, joissa kummassakin noin 36 % lapsista seurasi niitä viikottain. Helsingissä ja Pohjanmaalla viikottain ruotsinkielisiä ohjelmia katseli tai kuunteli huomattavasti pienempi osa lapsia, sillä 22–23 % lapsista seurasi niitä. Pohjanmaan matalat luvut muihin alueisiin verrattuna ovat hieman yllättäviä, sillä alueella on mahdollista FST:n ohjelmien lisäksi seurata myös Ruotsin TV- ja radiokanavia.

Niiden lasten osuus, jotka eivät koskaan katsooneet tai kuunnelleet ruotsinkielisiä ohjelmia tai tekivät niin vain harvoin, on yhtä suuri kuin aktiivisten lasten osuus. Vanhemmista neljännes arvioi, että ruotsinkielisiä ohjelmia, lauluja ja satuja kuunnellaan tai katsotaan vain harvoin. Vähäisintä ruotsinkielisten ohjelmien seuraaminen oli Helsingissä, jossa kolmannes ilmoittaa, että he tekivät niin vain harvoin. Muiden alueiden erot eivät ole kovinkaan suuria niiden lasten suhteen, jotka vain harvoin katsoivat ja kuunte-

livat ruotsinkielisiä ohjelmia. UuT:ssa oli pienin osuus (22,1 %) niitä lapsia, jotka vain harvoin katsoivat ja kuuntelivat ruotsinkielisiä ohjelmia.

5.3 Kontaktit ruotsinkielisiin ihmisiin

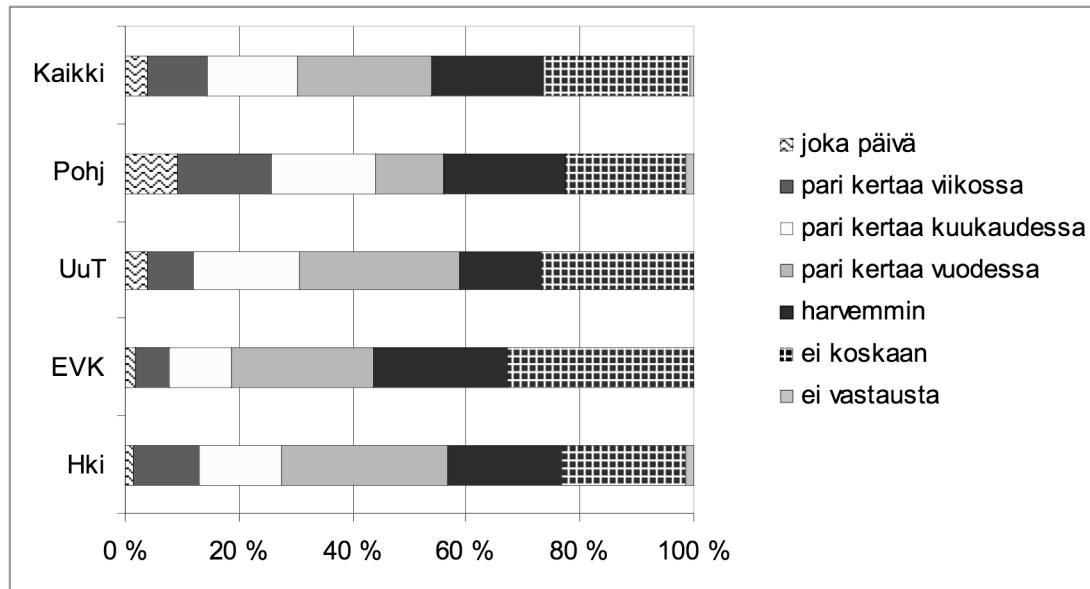
Lapset ovat ennen kielikylvyn alkua saattaneet olla tekemisissä ruotsin kielen kanssa sukulaisten, naapureiden ja tuttavien kautta. Vanhempia pyydettiin arvioimaan kuinka usein lapsi on ruotsinkielisten ihmisten seurassa ennen kielikylvyssä aloittamista. Vastaukset esitellään kuviossa 11.

Kuvio 11. Kielikylpylapset ja ruotsinkielisten henkilöiden tapaaminen alueittain.

Reilu kolmasosa kielikylpylapsista ei ole ruotsinkielisten henkilöiden seurassa koskaan tai ovat heidän seurassaan vain harvoin. Vastaavasti noin viidesosa lapsista on ainakin pari kertaa viikossa ruotsinkielisten henkilöiden kanssa. Ei ole kuitenkaan aina itsestään selvää, että ruotsinkieliset aikuiset käyttivät ruotsia puhuessaan lapselle ennen kielikylvyn alkua. Tämän vuoksi kielikylpyvanhempia pyydettiin arvioimaan kuinka usein lap-

set tapasivat sellaisia aikuisia, jotka puhuivat ruotsia kielikylpylapselle. Vastaukset esitellään kuviossa 12.

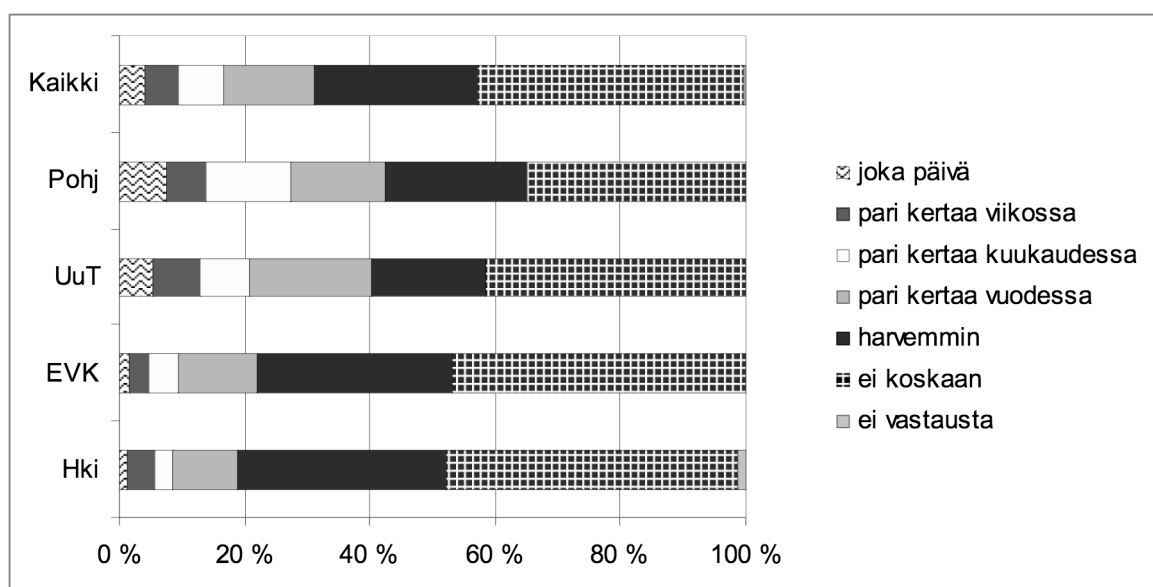
Kuvio 12. Kielikylpylasten kontaktit ruotsia heille puhuviin aikuisiin alueittain.

Kielikylpylapset eivät vanhempien arvion mukaan tavanneet ennen kielikylvyn alkua usein sellaisia aikuisia, jotka puhuivat heille ruotsia. Ei koskaan tai vain harvoin ruotsia puhuvia aikuisia tapasi 45,8 % kielikylpylapsista. Harvinaisinta ruotsinkielisten aikuisten kanssa kanssakäyminen oli EKV:ssa, jossa peräti 56,2 % ilmoittaa, että lapset korkeintaan harvoin tapasivat heille ruotsia puhuvia aikuisia. Muut alueet ovat suhteellisen tasaisia ja noin 42 % perheistä näillä alueilla ilmoitti, ettei lapsille ruotsia puhuvia aikuisia juurikaan tavattu.

Selkeästi yleisintä ruotsia puhuvien aikuisten tapaaminen oli Pohjanmaalla, jossa 25,8 % vanhemmista ilmoitti lapsen tavanneen ruotsia puhuvia aikuisia ainakin muutama kerran viikossa. Harvinaisinta viikottainen ruotsia puhuvien aikuisten tapaaminen oli EKV:ssa (7,9 %), kun taas Hki (13 %) ja UuT (12 %) asettuvat välimaastoon.

Pohjanmaan vahva kaksikielisyys on luonnollinen syy ruotsinkielisten aikuisten tapaa-
miseen, mutta ei yksistään selitä miksi niin moni ruotsinkielinen käyttää ruotsia suo-
menkielisten lasten kanssa.

Ruotsinkielisten aikuisten lisäksi voi lapsille syntyä luonnollinen kontakti kieleen
ruotsinkielisten leikkitoverien kautta. Vanhempia pyydettiin arvioimaan kuinka
usein heidän lapsensa tapaa sellaisia ruotsinkielisiä lapsia, jotka puhuvat ruotsia kieli-
kylpylapselle. Vastaukset esitetään kuviossa 13.

Kuvio 13. Kielikylpylasten kontaktit ruotsia heille puhuviin lapsiin alueittain.

Ruotsia kielikylpylapselle puhuvien lasten tapaaminen oli harvinaisempaa kuin ruotsia
kielikylpylapselle puhuvien aikuisten tapaaminen. Suurin osa (68,5 %) kaikista
tutkimukseen osallistuneista lapsista ei tavannut ruotsia heille puhuvia koskaan tai
tapasi heitä vain harvoin ennen kielikylvyn aloittamista. Alueittain tarkasteltuna oli
ruotsia kielikylpylapselle puhuvien lasten tapaaminen harvinaista Helsingin ja EVK:n
alueella, sillä näillä alueilla lähes 80 % lapsista tapasi ruotsia heille puhuvia lapsia
korkeintaan harvoin. Pohjanmaalla ja UuT:ssa on tällaisten lasten osuus alle 60 %.

Vastaavasti niiden lasten osuus, jotka vähintään muutaman kerran viikossa tapaavat ruotsia heille puhuvia lapsia on suurin Pohjanmaalla ja UuT:ssa ja pienin Helsingissä ja EKV:ssa. Pohjanmaan ja UuT:n lapsista 13–14 % tapaa ruotsinkielisiä viikoittain, kun taas Helsingissä ja EKV:ssa näiden lasten osuus on vain 5–6 %.

Kuvion 11 vertailu kuvioihin 12 ja 13 antaa ymmärtää, että on tavallista, että ruotsinkieliset henkilöt puhuvat suomea tuleville kielikylpylapsille, sillä ruotsia viikottain kielikylpylapsille puhui aikuisista vain 14,6 % ja lapsista vain 9,4 %. Tavallisinta ruotsia puhuvien ihmisten tapaaminen oli vastausten mukaan UuT:ssa ja Pohjanmaalla, joissa viikottain ruotsinkielisten seurassa oli reilu neljäsosa lapsista. Jos vertaillaan vastauksia kuvioon 12 nousee alueiden välille kuitenkin selkeä ero. Pohjanmaalla suurin osa ruotsinkielisistä näyttää myös puhuvan ruotsia kielikylpylapselle, kun taas UuT:ssa vain alle puolet ruotsinkielisistä aikuisista tekee niin. Näin ollen voidaan todeta, että vaikka UuT ja Pohjanmaa nousevat molemmat esiin vahvasti kaksikielisinä alueina, niin Pohjanmaan tulevat kielikylpylapset ovat useammin aktiivisesti tekemisissä ruotsin kielen kanssa kuin UuT:n lapset.

Myös EKV:n alueen lapset ovat usein ruotsinkielisten henkilöiden seurassa. Reilu viidesosa alueen lapsista tapaa ruotsinkielisiä ainakin muutaman kerran viikossa. UuT:n tavoin on kuitenkin lapsille suunnattu ruotsin kieli melko vähäistä ja vaikuttaa siltä, että ruotsinkieliset aikuiset puhuvatkin suomea tuleville kielikylpylapsille. Mielenkiintoisena jatkotutkimuksen aiheena herääkin kysymys siitä, muuttavatko näiden alueiden ruotsinkieliset kielellistä käyttäytymistään lapsen aloitettua kielikylvyssä, sillä lähiympäristön kaksikielisyys voi toimia tärkeänä kielellisenä mallina kielikylpyoppilaille. Lisäksi autenttiset kielenkäyttötilanteet voivat omalta osaltaan lisätä motivaatiota uuden kielikylpykielen oppimiseen, koska kieli koetaan tarpeelliseksi (Björklund & al. 2005: 22).

Vähäisintä ruotsinkielisten henkilöiden tapaaminen on Helsingissä, jossa 11,6 % lapsista on vähintään muutaman kerran viikossa ruotsinkielisten seurassa. Ero Pohjanmaan

vahvaan kaksikielisyyteen on huomattava, sillä viikottain ruotsinkielisten seurassa olevien osuus on reilut 15 prosenttiyksikköä pienempi kuin Pohjanmaalla.

5.4 Yhteenveto

Kielikylvyssä syksyllä 2004 aloittaneet lapset eivät ennen kielikylpyä ymmärtäneet tai osanneet puhua ruotsia muutamaa sanaa enempää. Yli puolet tulevista kielikylpylapsista oli tutustunut kielikylpykieleen radio- tai televisio-ohjelmien kautta. Lähiympäristön kaksikielisyys näyttää kuitenkin olevan monille käyttämätön resurssi kieleen tutustumiseen. Ruotsinkieliset henkilöt puhuvat usein suomea tulevien kielikylpylasten kanssa, ainakin ennen kuin nämä aloittivat kielikylvyssä.

6 ALUEIDEN KIELIKYLPYPROFIILIT

Tässä luvussa tarkastellaan eri alueiden kielikylpyprofiiileja ja vertaillaan aluekohtaisia tietoja kaikkien kielikylpyalueiden keskitasoon.

6.1 Helsinki

Helsingissä korostuu vanhempien näkemys siitä, että kielenoppiminen on helppoa ja luonnollista kielikylvyssä, kun taas muilla tämän kartoituksen kielikylpyalueilla nousee paikkakunnan kaksikielisyys tärkeäksi tekijäksi kielikylvyn valinnassa. Koulutusvertailussa ovat Helsingin kielikylpyvanhemmat hieman kielikylpyalueiden keskiarvoa useammin suorittaneet ammatillisen tutkinnon ja vastaavasti hieman keskiarvoa harvemmin korkeakoulututkinnon.

Kodin suomenkielisistä toiminnoista on lukeminen Helsingissä hieman tämän kartoituksen keskiarvoa yleisempää, kun taas ohjelmien katsominen on hieman keskiarvoa harvinaisempaa. Lukemisesta keskustellaan kuitenkin keskimääräisesti, kun taas katsotusta ja kuunnellusta keskustellaan hieman keskimääräistä useammin. Viikottainen kuuntelu, laulaminen ja loruttelu ovat Helsingissä hieman kielikylvyn keskiarvoa yleisempiä toimintoja, mutta viikottainen pelaaminen on taas selkeästi keskiarvoa vähäisempää. Kodin muunkieliset toiminnot ovat Helsingin alueella laulamista ja loruttelua lukuunottamatta keskiarvoa harvinaisempaa.

Suurin osa Helsingissä syksyllä 2004 aloittaneista kielikylpylapsista oli neljävuotiaita ja näiden lasten joukossa oli kielikylpyalueiden keskiarvoa enemmän sellaisia lapsia, jotka eivät ennen kielikylpyä osanneet tuottaa tai eivät ymmärtäneet ollenkaan ruotsinkielisiä sanoja. Helsingin uudet kielikylpylapset olivat katselleet ja kuunnelleet keskiarvoa harvemmin ruotsinkielisiä ohjelmia, mutta tapasivat hieman keskiarvoa useammin sellaisia ruotsinkielisiä aikuisia, jotka puhuivat heille ruotsia.

6.2 Espoo, Kauniainen ja Vantaa (EKV)

EVK:n alueen korkeasti koulutetut vanhemmat nousevat esiin kartoituksessa selkeästi, koska heitä on reilusti kielikylpyalueiden keskiarvoa enemmän. Vastaavasti ammattitutkinnon suorittaneiden vanhempien osuus on tällä alueella alhaisempi kuin muilla kielikylpyalueilla. Kielikylvyssä aloittaneiden ikä jakautuu melko tasaisesti 3-, 5- ja 6-vuotiaisiin ja alueella on kielikylvyssä aloittanut myös muutama kaksivuotias lapsi, vaikka nämä suositusten mukaan ovat liian nuoria kielikylpyyn.

Kodin suomenkielisistä toiminnoista on lukeminen yleisin EKV:n alueella, ja tämä toiminto on myös kielikylpyalueiden keskiarvoa yleisempi. Samoin myös luetusta keskustelu on tällä alueella yleisempää kuin kielikylpyalueilla keskimäärin. Suomenkielisten ohjelmien katsominen ja kuunteleminen ovat sen sijaan keskiarvoa harvinaisempia ja myös päivittäinen ohjelmista keskustelu on keskiarvoa harvinaisempaa. Tästä huolimatta viikottainen ohjelmista keskustelu on keskiarvoa yleisempää tällä alueella. Laulaminen ja loruttelu sekä suomenkielinen pelaaminen ovat keskiarvoa hieman yleisempiä tällä alueella. Kodin kielellisen toiminnot muilla kielillä ovat kaikki kielikylvyn keskiarvoa yleisempiä.

Tämän alueen tulevat lapset tapaavat kielikylvyn keskiarvoa vähemmän sellaisia aikuisia ja lapsia, jotka puhuvat heille ruotsia. Ruotsinkielisten ohjelmien katselu ja kuuntelu on sen sijaan hieman keskiarvoa yleisempää. Sellaisten lasten osuus, jotka eivät lainkaan ymmärrä ruotsia on hieman keskiarvoa suurempi, kuten myös niiden osuus, jotka eivät lainkaan osaa tuottaa ruotsia on hieman keskiarvoa suurempi.

6.3 Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Porvoo, Sipoo ja Turku (UuT)

Alueella UuT on kielikylpyalueista eniten perustason koulutuksen omaavia vanhempia ja vähiten korkeakoulututkinnon suorittaneita vanhempia. Syksyllä 2004 kielikylvyssä

aloittaneiden ikäjakauma on tällä alueella suhteellisen tasainen ja 6-vuotiaana aloittaneiden osuus on suurin. Kielikylvyn aloitti tuolloin myös muutama kaksivuotias.

Kodin suomenkielisistä toiminnoista on ohjelmien katsominen yleisin. Katsominen on myös kielikylpyalueiden keskiarvoa yleisempää tällä alueella. Päivittäin lukeminen sen sijaan on keskiarvoa vähäisempää. Tästä huolimatta keskustellaan UuT:n alueella päivittäin luetusta yhtä paljon kuin kielikylpyalueilla keskimäärin. Katsotusta ja kuunnellusta keskustellaan keskimääräistä enemmän tällä alueella. Muista suomenkielisistä toiminnoista ovat kuunteleminen, laulaminen ja loruttelu hieman keskimääräistä vähäisempiä toimintoja ja pelaaminen keskimääräistä hieman yleisempi toiminta. Kielelliset toiminnat muilla kielillä ovat yleisempiä kuin kielikylvyssä keskimäärin lukuunottamatta laulamista ja loruttelua, joka on hieman keskiarvoa vähäisempää.

Alueella UuT on keskiarvoa hieman vähemmän sellaisia lapsia, jotka eivät lainkaan ymmärrä tai eivät osaa tuottaa ruotsinkielisiä sanoja. Tämän alueen lapset katselevat ja kuuntelevat viikottain enemmän ruotsinkielisiä ohjelmia kuin kielikylpyalueilla tehdään keskimäärin. Viikottain tavataan myös ruotsia kielikylpylapselle puhuvia lapsia keskimäärin enemmän kuin kartoituksen kielikylpyalueilla muuten. Ruotsia kielikylpylapselle puhuvia aikuisia tavataan sen sijaan hieman keskimääräistä harvemmin.

6.4 Kokkola, Pietarsaari ja Vaasa (Pohj)

Pohjanmaalla on kielikylpyalueista eniten sellaisia vanhempia, jotka ovat suorittaneet ammattitutkinnon. Vastaavasti on tällä alueella kielikylvyn keskiarvoa vähemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. Pohjanmaalla ovat kaikki kielikylvyn aloittaneet samanikäisiä eli 5-vuotiaita.

Kodin kielellisistä toiminnoista on suomenkielisten ohjelmien katsominen yleisintä, mutta tämä toiminto ei kuitenkaan ole yleisempää kuin kielikylvyssä yleensä. Suomenkielinen lukeminen on selkeästi vähäisempää kuin kielikylpyalueilla keskimäärin, mutta ohjelmien kuunteleminen on keskiarvoa yleisempää Pohjanmaalla. Luetusta, kuunnellusta ja katsotusta keskustelu ovat kaikki harvinaisempia Pohjanmaalla kuin kielikylpy-

alueilla keskimäärin. Myös suomenkielinen laulaminen ja loruttelu ovat vähäisempiä, kun taas suomenkielisten pelien pelaaminen on hieman keskiarvoa yleisempää. Kielelliset toiminnot muilla kielillä ovat kaikki harvinaisempia kuin kielikylpyalueilla keskimäärin.

Pohjanmaa nousee alueista esiin sinä alueena, jossa on vähiten kielikylvyssä aloittavia lapsia, jotka eivät ymmärrä ruotsia lainkaan tai eivät itse osaa tuottaa ruotsinkielisiä sanoja. Tämän alueen lapset tapaavat myös huomattavasti useammin sellaisia aikuisia, jotka puhuvat heille ruotsia kuin kielikylpyalueilla tehdään keskimäärin. Myös ruotsia kielikylpylapselle puhuvien lasten tapaaminen on yleisempää kuin kielikylpyalueilla keskimäärin. Ruotsinkielisiä ohjelmia katsotaan ja kuunnellaan viikottain kuitenkin keskiarvoa vähemmän.

LÄHTEET

- Arenas i Sampera, J. (1994). The Catalan immersion programme. Assessment and recent results. Teoksessa: *Evaluating European Immersion Programs. From Catalonia to Finland*, 13–26. Toim. Ch. Laurén. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 185. Vaasan yliopisto.
- Björklund, S. (1996). *Lexikala drag och kontextualisering i språkbadslevers andraspråk*. Acta Wasaensia. Nr. 46. Språkvetenskap 8. Vaasan yliopisto.
- Björklund S., B. Kaskela-Nortamo, M. Kvist, H. Lindfors & M. Tallgård (2005). *Att uppmuntra till språk i språkbadsgrupper. Kompendium 4*. Levón-instituutti. Vaasan yliopisto.
- Buss, M. & K. Mård (1999.) *Ruotsin ja suomen kielen kielikylyyn kartoitus Suomen peruskouluissa lukuvuonna 1998/99*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Selvityksiä ja raportteja 46. Vaasan yliopisto.
- Hart, D. & S. Lapkin (1998). Issues of social-class bias in access to French immersion education. Teoksessa: *French Second Language Education in Canada. Empirical Studies*, 324–350. Toim. S. Lapkin. Toronto: University of Toronto Press Inc.
- Kasvi, J. (2001). Lasten tietokonepelit. Teoksessa: *Lasten tietoyhteiskunta*, 106–123. Toim. M. Kangassalo & J. Suoranta. Tampere: Tampere University Press.
- Laurén, Ch. (2006). *Tidig inläring av flera språk. Teori och praktik*. Tutkimuksia 274. Språkvetenskap 45. Vaasan yliopisto.
- Linnakylä, P. & A. Malin (2006). *Tukeeko sanomalehtien lukeminen oppimista? Sanomalehtien lukemisaktiivisuus ja oppimistulokset*. Koululuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.
- Lähde, K. (2002). *Erkki menee kielikylyyn. Perheen kirja*. Espoo: Schildts Förlags Ab.
- McLaughlin, B. (1984). *Second-Language Acquisition in Childhood. Volume 1. Preschool children. Second Edition*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Mård, K. (1994a). *Andraspråksförståelse i språkbadsdaghem*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia No 181. Vaasa.
- Mård, K. (1994b). Millainen lapsi hakeutuu kielikylyyn Suomessa? Teoksessa: *Kielikyly. Kahden kielen kautta monikielisyyteen*, 71–85. Toim. Ch. Laurén. Täydennykoulutuskeskus. Vaasan yliopisto.

- Mård, K. (2002). *Språkbadsbarn kommunicerar på andraspråket. Fallstudier på daghemsnivå*. Acta Wasaensia, nr 100. Språkvetenskap 21. Vaasa.
- Paajanen, P. (2001). *Lapsen vapaa-aika huoltajan silmin*. Perhebarometri 2001. Katsauksia E 12. Väestöliitto. Helsinki: Väestötutkimuslaitos.
- STV = *Suomen tilastollinen vuosikirja 2004*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Swain M. & S. Lapkin (2005). The evolving sociopolitical context of immersion education in Canada. Some implications for program development. *International Journal of Applied Linguistics* 15:2, 169–185.
- Työvoiman koulutus ja ammatit 1997–2003* (2005). Työmarkkinat 2005:6. Helsinki: Tilastokeskus.
- VASU = *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet* (2005). Oppaita 56. Helsinki: Stakes.
- Vesterbacka, S. (1991). *Elever i språkbadskola. Social bakgrund och tidig språkutveckling*. Tutkimuksia No 155. Vaasan yliopisto.
- Äikäs, T. (2006). *Väestön koulutus rakenne alueittain*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 36. Lainattu 15.8.2007. Saatavilla: http://www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/06_11_24_vj36_aikas.pdf.

LIITTEET: Taulukot

Suomenkieliset toiminnot kotona (kuvio 4)

	Lukeminen	Katsominen	kuunteleminen	Laulaminen	Pelaaminen
joka päivä	83,3	79,2	22,3	26,8	9,5
pari kertaa viikossa	14,1	19,3	43,4	47,2	52,6
pari kertaa kuukaudessa	2,5	0,7	25,9	19,2	32,5
pari kertaa vuodessa		0,7	4,4	2,5	2,5
harvemmin			2,6	3,6	1,5
ei koskaan			0,7	0,7	0,7
ei vastausta			0,7		0,7

Muun kieliset toiminnot kotona (kuvio 5)

	Lukeminen	Katsominen	kuunteleminen	Laulaminen	Pelaaminen
joka päivä	1,1	10,9	4,7	3,6	1,1
pari kertaa viikossa	7,6	48,2	17	14,1	6,9
pari kertaa kuukaudessa	14,5	27,4	18,5	17,8	15,7
pari kertaa vuodessa	19,2	4,7	8	10,5	5,5
harvemmin	14,9	4,7	19,2	16,7	16,1
ei koskaan	34,1	2,6	23,2	31,5	43,1
ei vastausta	11,6	1,5	9,4	5,8	11,7

Luetuista kirjoista tai lehdistä keskusteleminen lapsen kanssa (kuvio 6)

	Hki	EVK	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	44,9	54,7	44	34,8	44,5
pari kertaa viikossa	46,4	37,5	34,7	45,5	40,8
pari kertaa kuukaudessa	5,8	1,6	13,3	16,7	9,5
pari kertaa vuodessa	0	1,6	1,3	0	0,7
harvemmin	1,4	3,1	2,7	3	2,6
ei koskaan	0	0	1,33	0	0,4
ei vastausta	1,4	1,6	2,7	0	1,4

Katsotuista ja kuunnelluista ohjelmista keskusteleminen lapsen kanssa (kuvio 7)

	Hki	EVK	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	37,7	21,9	33,8	25,8	30,1
pari kertaa viikossa	42	60,9	40,3	42,5	46
pari kertaa kuukaudessa	17,4	10,9	18,2	22,7	17,4
pari kertaa vuodessa	0	0	1,3	3	1,1
harvemmin	2,9	4,7	5,2	4,5	4,3
ei koskaan	0	0	0	1,5	0,4
ei vastausta	0	1,6	1,3	0	0,7

Ruotsin kielen ymmärtäminen (kuvio 8)

	Hki	EVK	UuT	Pohj	Kaikki
ei lainkaan	58	46,9	40	30,3	43,7
muutama sana	36,2	48,4	52	59,1	48,9
yksinkertaisia lauseita	2,9	1,6	5,3	7,6	4,4
normaalitahtista puhuttua ruotsia	1,4	3,1	2,7	3	2,6
ei vastausta	1,4	0	0	0	0,4

Ruotsin kielen puhuminen (kuvio 9)

	Hki	EVK	UuT	Pohj	Kaikki
ei lainkaan	68	57,8	53,3	48,5	56,9
muutama sana	29	40,6	44	47	40,2
yksinkertaisia lauseita	0	0	1,3	1,5	0,7
sujuvaa ruotsia	1,4	1,6	1,3	3	1,8
ei vastausta	1,4	0	0	0	0,4

Ruotsinkielisten ohjelmien katsominen ja kuunteleminen (kuvio 10)

	Hki	EVK	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	2,9	3,1	6,7	1,5	3,6
pari kertaa viikossa	18,8	32,8	29,3	21,2	25,5
pari kertaa kuukaudessa	21,7	21,9	30,7	42,5	29,2
pari kertaa vuodessa	23,2	18,8	12	9,1	15,7
harvemmin	11,6	10,9	12	13,6	12,1
ei koskaan	20,3	12,5	10,1	12,1	13,5
ei vastausta	1,4	0	0	0	0,4

Kielikylpylapselle ruotsia puhuvat aikuiset (kuvio 11)

	Hki	EVK	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	1,4	1,6	4	9,1	4
pari kertaa viikossa	11,6	6,3	8	16,7	10,6
pari kertaa kuukaudessa	14,5	10,9	18,7	18,2	15,7
pari kertaa vuodessa	29	25	28	12,1	23,7
harvemmin	20,3	23,4	14,7	21,2	19,7
ei koskaan	21,7	32,8	26,7	21,2	25,6
ei vastausta	1,4	0	0	1,5	0,7

Kielikylpylapselle ruotsia puhuvat lapset (kuvio 12)

	Hki	EVK	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	1,4	1,6	5,2	7,6	4
pari kertaa viikossa	4,3	3,1	7,8	6,1	5,4
pari kertaa kuukaudessa	2,9	4,7	7,8	13,6	7,2
pari kertaa vuodessa	10,1	12,5	19,5	15,2	14,5
harvemmin	33,3	31,3	18,2	22,7	26,1
ei koskaan	46,4	46,9	41,6	34,8	42,4
ei vastausta	1,4	0	0	0	0,4

Ruotsinkielisten henkilöiden tapaaminen (kuvio 13)

	Hki	EVK	UuT	Pohj	Kaikki
joka päivä	2,9	7,8	9,1	10,6	7,6
pari kertaa viikossa	8,7	14,1	18,2	15,1	14,1
pari kertaa kuukaudessa	17,4	17,2	20,8	30,3	21,4
pari kertaa vuodessa	21,7	18,8	19,5	16,7	19,2
harvemmin	26,1	20,3	19,5	16,7	20,6
ei koskaan	21,7	21,9	13	10,6	16,7
ei vastausta	1,4	0	0	0	0,4